Kulturutskottets betänkande

1979/80: 26

med anledning av proposition 1979/80: 100 såvitt gäller anslag till kulturändamål och internationellt-kulturellt samarbete jämte motioner

Utskottet behandlar i detta betänkande

dels de förslag som lagts fram i följande avsnitt av budgetpropositionen, bilaga 12 (utbildningsdepartementet), nämligen

Allmänna kulturändamål,

Teater, dans och musik,

Film,

Dagspress och tidskrifter (dock endast anslaget Stöd till kulturtidskrifter[1]),

Litteratur och folkbibliotek,

Bildkonst,

Arkiv, kulturminnesvård, museer och utställningar,

Kulturellt utbyte med utlandet,

Nordiskt kulturellt samarbete (utom anslaget Nordiska ministerrådets kulturbudget),

dels motioner med anknytning till de nu angivna delarna av propositionen.

Av innehållsförteckningen sist i betänkandet framgår vilka anslag som behandlas och deras plats i betänkandet.

I bilaga lämnas en redovisning över motionerna innehållande dels en sammanställning av motionärernas/huvudmotionärernas namn och resp. motionsnummer, dels en tabell som visar var i betänkandet de olika motionerna behandlas.

NIONDE HUVUDTITELN

Allmänna kulturändamål

1. **Statens kulturråd: Förvaltningskostnader.** Regeringen har i proposition 1979/80: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) under punkt B 1 (s. 13–15) föreslagit riksdagen att till Statens kulturråd: Förvaltningskostnader för budgetåret 1980/81 anvisa ett förslagsanslag av 9 607 000 kr.

[1] Övriga anslag under denna rubrik behandlas av konstitutionsutskottet.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 1239 av Ingrid Diesen m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av kulturrådets hittillsvarande verksamhet,

2. att riksdagen hos regeringen anhåller att åtgärder vidtas i syfte att förbättra den politiska representationen i styrelse och nämnder,

1979/80: 1256 av Gertrud Sigurdsen (s) och Mats Hellström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att kulturrådets kulturstöd skall utdelas efter ansökningars innehåll och de förutsättningar sökanden bedöms ha att genomföra verksamheten.

Utskottet

Utskottet tillstyrker det i propositionen framlagda förslaget till medelsanvisning under detta anslag.

I motion 1239 hemställs om en översyn av kulturrådets hittillsvarande verksamhet. Motionärerna framför bl. a. synpunkter på värdet av kulturrådets anslagsframställningar som ett funktionsdugligt prioriteringsinstrument.

Utskottet avstyrkte ett i huvudsak motsvarande yrkande förra året med motiveringen att utskottet förutsatte att kulturrådet fortlöpande övervägde sina arbetsformer och prövade hur verksamheten bäst skall bedrivas för att rådet skall kunna fylla sin uppgift (KrU 1978/79: 24). Utskottet har erfarit att man inom kulturrådet inlett en översyn av rådets organisation. Den berör bl. a. frågor som gäller verksamhetsområde, kansliorganisation samt arbetsformer i styrelse och nämnder. Även principfrågor beträffande petitaarbetet övervägs f. n. inom kulturrådet.

I sammanhanget bör också uppmärksammas att riksdagens revisorer i sin granskningsplan tagit upp ett ärende med syfte att undersöka om kulturrådet bedriver sin verksamhet i enlighet med statsmakternas intentioner samt med beaktande av krav på administrativ effektivitet och god hushållning med tilldelade medel.

Mot den angivna bakgrunden finner utskottet det inte påkallat att riksdagen anhåller hos regeringen om en översyn av kulturrådets verksamhet. Utskottet avstyrker därför yrkande 1 i motionen.

Det andra yrkandet i motionen syftar till åtgärder för att förbättra den politiska representationen i rådets styrelse och nämnder.

Redan i samband med statsmakternas beslut om kulturrådets inrättande (prop. 1974: 28, KrU 1974: 15, rskr 1974: 248) behandlade utskottet frågan om det parlamentariska inslaget i rådets styrelse. Utskottet uttalade sig därvid för att styrelsen skulle ges ett parlamentariskt inslag med företrädare för olika politiska partier, vilket riksdagen på utskottets förslag som sin

mening gav till känna för regeringen. Med anledning av en motion vid riksmötet 1975/76 om allsidig politisk sammansättning av kulturrådets styrelse och nämnder erinrade utskottet i sitt betänkande KrU 1975/76: 29 om nyss nämnda uttalande.

Utskottet vidhåller sin tidigare redovisade uppfattning att ett parlamentariskt inslag i kulturrådets styrelse är önskvärt. Någon särskild anhållan hos regeringen med anledning av yrkande 2 i motion 1239 är utskottet emellertid inte berett förorda. Med hänsyn härtill och med erinran om den pågående översynen av kulturrådets organisation avstyrker utskottet även detta yrkande i motion 1239.

I motion 1256 framförs invändningar mot kulturrådets principer för fördelningen av vissa bidrag. Motionärerna gör gällande att rådet i allt högre grad fördelar diverse småbidrag till s. k. små och lokala initiativ och att rådet därvid utesluter riksorganisationer och deras regionala och lokala led ur fördelningen.

Kulturrådet handlägger ett stort och ökande antal bidragsärenden. Under budgetåret 1978/79 behandlades sammanlagt ca 4 100 ansökningar som föranledde beslut om bidrag. Bidragsgivningen regleras i ett antal förordningar som utfärdats av regeringen. Därtill har kulturrådet – i enlighet med bestämmelser som givits i förordningar – fastställt särskilda regler, s. k. stödordningar, och tillämpningsföreskrifter avseende vissa stödformer.

En av de stödformer som torde åsyftas i motion 1256 är de utrustningsbidrag som under ett par år fördelats av kulturrådet till små kulturföreningar utan stöd i riksorganisationer eller annat stöd. Det framgår av budgetpropositionen att kulturrådet inte kommer att tilldelas några medel för detta ändamål under 1980.

En annan fråga som tas upp i motionen är fördelningen av stödet till kulturtidskrifter. Beträffande principerna för bidragsfördelningen har delade meningar rått mellan rådets s. k. tidskriftsgrupp och rådets styrelse. Rådet har därför hos utbildningsdepartementet begärt en tolkning av förordningen (1977: 393) om statligt stöd till kulturtidskrifter.

Självfallet har kulturrådet att i sin bidragsgivning följa givna instruktioner och förordningar, vilka bygger på de kulturpolitiska mål och riktlinjer som fastställts av statsmakterna. Utskottet delar helt motionärernas uppfattning att alla lokalt verksamma frivilliga sammanslutningar skall behandlas på ett likvärdigt sätt av kulturrådet i anslagshänseende. Utskottet utgår från att dessa principer tillämpas utan något särskilt uttalande till regeringen. Yrkandet härom i motion 1256 avstyrks således.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Statens kulturråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 9 607 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1239,
3. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1256.

2. **Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet.** Regeringen har under punkt B 2 (s. 15–17) föreslagit riksdagen att till Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 4 467 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 512 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om en parlamentarisk utredning med uppgift att bearbeta kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet, varvid särskilt bör beaktas problem som är gemensamma för olika kulturområden, ägandeförhållanden, import och nationell produktion, stödformer samt restriktioner,

1979/80: 860 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillkallande av en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin,

1979/80: 865 av Helge Hagberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en förutsättningslös utvärdering av de kulturpolitiska satsningarna men också föreslår omedelbara åtgärder för att häva nu pågående problem inom kulturområdet,

1979/80: 1240 av Ingrid Diesen m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen till Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet för budgetåret 1980/81 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 250 000 kr. minskat anslag av 4 217 000 kr.,

1979/80: 1680 av Karl-Eric Norrby m. fl. (c) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att statens kulturråd ges i uppdrag att göra en utvärdering och redovisning av de statliga kulturmedlens geografiska spridning mot bakgrund av det decentraliseringsmål som fastlagts för den statliga kulturpolitiken.

Utskottet

De motioner om utredningar och utvärderingar inom det kulturpolitiska området som utskottet behandlar under denna anslagspunkt har samtliga anknytning till utrednings- och utvecklingsprojekt som kulturrådet tagit upp i sin verksamhetsplan för budgetåret 1980/81.

I två motioner begärs parlamentariska utredningar om den kommersiella kulturindustrin och möjligheterna att motverka dess negativa verkningar.

I motion 860 förordas en samlad kartläggning av kulturindustrins branschstruktur och utveckling samt dess förgreningar till andra samhällsområden, främst kopplingen till fritidsindustrin. Vidare bör man utvärdera

den hittills förda kulturpolitikens effekter när det gäller att motverka kommersialismens negativa verkningar. Utredningen föreslås också – efter en analys av möjliga åtgärder – lägga fram en plan för reformer i syfte att öka medvetenheten om vår kulturella identitet och vidga yttrandefriheten. I detta sammanhang bör skolans, folkrörelsernas och kulturarbetarnas roll särskilt beaktas.

Det utredningsarbete som förordas i motion 512 motiveras framför allt med behovet av ett politiskt förankrat utredningsarbete om den kommersiella kulturindustrins omfattning och verkningar inom barn- och ungdomskulturområdena.

Utskottet har, främst med hänsyn till pågående utredningsarbete, vid flera tillfällen under senare år avstyrkt motionsvis framförda yrkanden om en särskild parlamentarisk utredning angående den kommersiella kulturindustrin och dess verkningar. Senast avslogs sådana yrkanden på utskottets förslag av riksdagen vid behandlingen av barnkulturpropositionen våren 1979 (prop. 1978/79: 143, KrU 1978/79: 30, rskr 1978/79: 336).

I anslutning till den inledningsvis nämnda planen för kulturrådets utrednings- och utvecklingsverksamhet har rådet utförligt redovisat ett brett upplagt utredningsprojekt i fråga om initiativ för att motverka kommersialismens negativa verkningar. I sin beskrivning av detta projekt, som kulturrådet har för avsikt att starta budgetåret 1980/81, konstaterar rådet att ett omfattande material har utarbetats och håller på att tas fram i olika statliga utredningar. Bl. a. nämns den kartläggning som statens ungdomsråd gör av barns och ungdomars val av fritidsaktiviteter. Vidare finns ett omfattande forskningsmaterial att redovisa. En utbyggd och förbättrad kulturstatistik väntas ge säkrare grund för olika typer av analyser. Kulturrådets avsikt med utredningsprojektet är att bearbeta grundläggande strukturella problem som hittills inte kunnat tas upp samlat. Det gäller enligt rådet att identifiera och belysa dessa problem, att ge en helhetsbild av det kulturutbud vi omges av och att komma fram till förslag om åtgärder. Projektet förbereds f. n. inom kulturrådet genom utarbetande av en ingående begreppsanalys. Som ett led i utredningsarbetet planerar rådet att under budgetåret 1980/81 ge ut en skrift, där forskares aktuella kunskaper om kulturkommersialismen redovisas.

Utskottet har tidigare (KrU 1977/78: 8 och 9) ställt sig bakom den uppläggning som rådets utredningsarbete inom det kulturkommersiella fältet hittills haft och som bl. a. resulterat i delutredningar på olika områden av den typ som representeras av den nyligen avlämnade rapporten Fonogrammen i kulturpolitiken. Det utredningsprojekt kulturrådet nu angivit ser utskottet som en angelägen utveckling och fördjupning av arbetet. Ett arbete efter de linjer som kulturrådet rekommenderar innebär att man undviker ett tungrott och långvarigt utredningsarbete, som griper över hela det kulturpolitiska fältet. Det finns enligt utskottets mening stor risk för att det sätt på vilket motionärerna önskar angripa problemen skulle försena de

insatser som behövs för att motverka icke acceptabla konsekvenser av det kommersiella kulturutbudet.

Frågor om kulturkommersialismens verkningar bearbetas även inom ramen för det nordiska och övriga internationella kultursamarbete som Sverige deltar i. Sålunda håller Nordiska kultursekretariatet på med en översiktlig problemanalys om kulturindustrin i de nordiska länderna.

Även inom Unescos arbete uppmärksammas frågor om kommersialismens negativa verkningar inom kulturområdet. Inom Svenska Unescorådets arbetsgrupp för kultur bedrivs ett projekt angående kommersialisering av kulturlivet.

Med hänsyn till vad här redovisats anser utskottet inte att det är motiverat att riksdagen nu begär någon parlamentarisk utredning av den art som föreslås i motion 860.

Av samma skäl avstyrker utskottet motion 512 om en utredning av kommersialismen inom barnkulturområdet.

En utvärdering av de kulturpolitiska satsningarna och förslag om åtgärder för att lösa befintliga problem inom kulturområdet begärs i motion 865. Motionärerna anser bl. a. att kommunerna fått bära en alltför stor andel av kostnaderna för kulturändamål. Vidare behövs enligt motionen åtgärder för att nya grupper skall nås av kulturutbudet. I motion 1680 hemställs att kulturrådet skall ges i uppdrag att göra en utvärdering och redovisning av de statliga kulturmedlens geografiska spridning (yrkande 3). Med anledning av dessa motionsyrkanden, som har delvis sammanfallande syfte, får utskottet anföra följande.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget med ökad kunskap om effekterna av de kulturpolitiska satsningarna. Väsentligt är därvid att få belyst såväl vilken betydelse insatserna haft på olika områden inom kultursektorn som deras verkningar på central, regional och lokal nivå. Det är därför med tillfredsställelse utskottet noterat att man genom en kulturstatistisk publikation, som kommer att utges av statistiska centralbyrån, inom kort får ett betydligt bättre underlag än vad man nu har för analyser och bedömningar av utvecklingen inom kulturområdet. Utskottet har sig bekant att publikationen kommer att innehålla bl. a. uppgifter om hur de ekonomiska insatserna på kulturområdet är fördelade mellan staten, landstingen och primärkommunerna.

Utskottet vill också framhålla att statens kulturråd enligt sin instruktion har att belysa effekterna av de samhälleliga insatserna inom kulturområdet. Till rådets uppgifter hör även att utarbeta planer för åtgärder som syftar till att förverkliga de mål som fastställts för den statliga kulturpolitiken. Det kan nämnas att kulturrådet nyligen kommit med rapporter som innehåller utvärderingar av bidragsgivningen till kulturprogram inom föreningslivet, resp. experiment- och utvecklingsarbete inom amatörkulturell verksamhet. Flera av kulturrådets pågående och planerade utredningsprojekt kommer också att belysa frågor som tas upp i de nu aktuella motioner-

na, t. ex. en undersökning om kommunernas kulturinsatser vilken avses bli påbörjad 1980.

Med hänsyn till vad utskottet anfört om kulturrådets utredningsarbete m. m. finner utskottet det inte erforderligt att riksdagen genom en särskild framställning till regeringen begär att rådet ges ett speciellt uppdrag avseende kulturmedlens geografiska spridning. Av samma skäl vill utskottet inte heller förorda någon övergripande utvärdering med det syfte som föreslås i motion 865. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna 865 och 1680 yrkande 3.

Vad därefter beträffar medelsanvisningen för budgetåret 1980/81 föreslås i propositionen en ökning av anslaget med 300 000 kr. samt överföringar av medel från andra anslag på tillsammans 1 050 000 kr.

I motion 1240 föreslås att den i propositionen beräknade anslagsökningen begränsas med 250 000 kr. (yrkande 1).

Utskottet vill inte tillstyrka en reducering av den blygsamma egentliga ökning av anslaget som föreslås i propositionen, varför utskottet avstyrker motion 1240 i denna del.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 1240 yrkande 1 till *Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 4 467 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionerna 1979/80: 512 och 1979/80: 860,
3. att riksdagen avslår motion 1979/80: 865,
4. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1680 yrkande 3.

3. **Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.** Regeringen har under punkt B 3 (s. 17–19) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m. för budgetåret 1980/81 anvisa ett anslag av 21 197 000 kr.

Som utskottet nämnt under punkt 2 har kulturrådet nyligen avslutat en utvärdering av bidragsgivningen till kulturprogram inom föreningslivet (Rapport från kulturrådet 79: 3). Rapporten remissbehandlas f. n. i samband med remissen av 1975 års folkbildningsutrednings slutbetänkande.

I propositionen föreslås att anslaget ökas med 1 294 000 kr. Genom att utvärderingen avslutats kommer därutöver 300 000 kr. som innevarande budgetår upptagits för detta ändamål att kunna utnyttjas som en förstärkning av anslaget nästa budgetår. Detta innebär att utrymme sammanlagt skapats för en ökning av anslagsposten 1. Kulturprogram inom föreningslivet med 1 435 000 kr. till 18 903 000 kr. och med 159 000 kr. för övriga under anslaget upptagna ändamål, eller med totalt 1 594 000 kr.

Motionen

I motion 1979/80: 859 av Georg Andersson m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga,

1. att riksdagen beslutar att till Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m. för budgetåret 1980/81 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 490 000 kr. förhöjt anslag av 21 687 000 kr., varvid anslagsposten 1. Kulturprogram inom föreningslivet skall utgå med 19 393 000 kr.

Motion 859 berör ett antal anslag till olika kulturändamål. Motionärerna erinrar om att ett genomgående drag i kulturpropositionen år 1974 var en strävan att satsa på folkrörelser och folkbildning som en viktig del i ett aktivt kulturliv och att ingen invändning mot denna inriktning restes vid riksdagsbehandlingen. Under det borgerliga regeringsinnehavet, hävdar motionärerna, har emellertid folkrörelsekulturens relativa andel av de statliga anslagen till kulturändamål visat en jämnt nedåtgående kurva. De folkrörelseanknutna anslagen garanteras nämligen inte den kompensation för kostnadsfördyringar som statliga institutioner regelmässigt erhåller.

Motionärerna framhåller att socialdemokraterna anser det nödvändigt att kulturlivet får möjlighet att utvecklas även i ett budgetläge som kännetecknas av hård ekonomisk åtstramning. De föreslår en rad åtgärder på kulturområdet i syfte att stärka det folkrörelseanknutna kulturarbetet samt kultur för barn och ungdomar.

Mot den bakgrund som härmed i korthet angivits föreslår motionärerna höjningar utöver regeringens förslag till en rad ändamål under avsnittet Kulturändamål, däribland en ökning av nu förevarande anslag med 490 000 kr. Hela detta belopp föreslås bli tillfört anslagsposten 1. Kulturprogram inom föreningslivet, som enligt motionärernas åsikt bör uppgå till 19 393 000 kr.

Utskottet

Enligt det beslut som riksdagen nyligen fattat med anledning av finansutskottets betänkande 1979/80: 15 är det i nuvarande ekonomiska läge ofrånkomligt att stor återhållsamhet visas i fråga om förslag till anslagshöjningar. Detta har utskottet beaktat såväl vid behandlingen av nu förevarande anslag som vid bedömningen av olika motionsvis framförda och i det följande redovisade förslag om ökade medelsanvisningar. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att kulturrådets rapport om kulturprogram ännu inte sakbehandlats av regeringen avstyrker utskottet yrkande 1 i motion 859 om ett högre anslagsbelopp.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 859 yrkande 1 till *Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett anslag av 21 197 000 kr.

4. **Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer.** Regeringen har under punkt B 4 (s. 19–24) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 12 654 000 kr.

Regeringens förslag innebär en nominell anslagshöjning med 860 000 kr. Hur detta belopp fördelar sig på olika anslagsposter framgår av följande sammanställning i vilken också redovisas hur innevarande års anslag disponerats och de förändringar för nästa budgetår som föreslagits av statens kulturråd.

	1979/80	Beräknad ändring 1980/81	
		Statens kulturråd	Föredraganden
1. Centrala amatörorganisationer	2 455 000	+ 4 147 000	– 100 000
2. Experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer	2 600 000	+ 1 156 000	of.
3. Centrumbildningar på teaterns, dansens, musikens, filmens, bildkonstens och litteraturens områden	2 644 000	– 2 644 000	+ 159 000
4. Folkparkernas centralorganisation för central service och andra gemensamma insatser samt för Folkparkernas artistförmedling	2 325 000	+ 640 000	+ 933 000
5. Folkets husföreningarnas riksorganisation för anordnande av bl. a. konstutställningar och s. k. kulturhörnor	950 000	+ 457 000	+ 65 000
6. Vissa internationella organisationer	235 000	– 235 000	– 235 000
7. Kurser, konferenser, resor, festivaler och gästspel	585 000	+ 1 035 000	+ 38 000
8. Kulturverksamhet bland språkliga minoriteter	–	+ 750 000	
9. Särskilda kulturprojekt	–	+ 4 000 000	
10. Utrustningsbidrag till mindre föreningar och organisationer	–	+ 1 500 000	
11. Bidrag till utbildning av kulturombud på arbetsplatser	–	+ 400 000	
	11 794 000	**+11 206 000**	**+860 000**

I propositionen redovisas bl. a. att vissa överföringar av medel gjorts såväl till som från anslaget. Till anslagsposten 4 har överförts 500 000 kr. från andra anslag. Anslagsposten 1 har minskats med det belopp – 260 000 kr. – som nu utgår till Riksförbundet Unga musikanter, vilket förbund föreslås få stöd ur anslaget Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. Bidrag till vissa internationella organisationer (anslagsposten 6) redovisas under annat anslag. Sedan hänsyn tagits till de gjorda omföringarna innebär förslaget i propositionen en ökning med 855 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 508 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 3 000 000 kr. förhöjt belopp avseende kulturverksamhet bland språkliga minoriteter,

2. att riksdagen uttalar att medlen för kulturverksamhet bland språkliga minoriteter bör fördelas av en särskild nämnd inom kulturrådet, där invandrarorganisationerna skall vara företrädda,

1979/80: 859 av Georg Andersson m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen beslutar att till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer för budgetåret 1980/81 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 4 585 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 17 239 000 kr., varvid anslagsposten 2 skall utgå med 2 885 000 kr., anslagsposten 3 med 2 933 000 kr., anslagsposten 4 med 3 388 000 kr., anslagsposten 5 med 1 055 000 kr. samt anslagsposten 12 (ny) med 4 000 000 kr.,

1979/80: 869 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen beslutar att under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer uppta ett i förhållande till regeringens förslag med 2 000 000 kr. förhöjt belopp avseende Centrumbildningar inom teaterns, dansens, musikens, filmens, litteraturens och bildkonstens områden,

1979/80: 1262 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

5. att riksdagen under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer beslutar anslå ett i förhållande till regeringens förslag med 1 000 000 kr. förhöjt belopp vilket skulle utgå som stöd till filmverkstäder.

Utskottet

De fyra motioner som utskottet behandlar under denna punkt går alla ut på en ökning av medelsanvisningen i förhållande till regeringens förslag. Önskemålen fördelar sig dels på olika poster under anslaget som redovisats i sammanställningen i det föregående, dels på ändamål som inte tagits upp i sammanställningen.

Posten 2, Experiment- och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet

bland amatörer, föreslås i propositionen utgå med oförändrat belopp. Statens kulturråd har gjort en utvärdering av den verksamhet som genomförts sedan bidraget infördes år 1974 (Rapport från kulturrådet 1979: 4). Rapporten remissbehandlas f. n. Utskottet avstyrker yrkandet i motion 859 om en höjning av denna post med 285 000 kr.

Medel till centrumbildningar på olika konstnärliga områden beräknas under anslagsposten 3. Statens kulturråd föreslår att bidragen till centrumbildningarna höjs med 2 159 000 kr., varav 159 000 kr. är kompensation för pris- och löneökningar. Kulturrådet föreslår vidare att medel för ändamålet förs över till andra anslag och redovisas under budgetavsnitt där de sakligt hör hemma. Den ökning som föreslås i motion 869 överensstämmer beloppsmässigt med kulturrådets förslag, medan beloppet i motion 859 med 130 000 kr. överstiger vad som beräknats i propositionen. Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen och avstyrker sålunda de två motionerna såvitt nu är i fråga.

Av den i propositionen föreslagna anslagshöjningen avser 498 000 kr., exkl. överföringar, anslagsposterna 4 och 5 ur vilka medel utgår till Folkparkernas centralorganisation för central service m. m. resp. Folkets husföreningarnas riksorganisation. Därvid har 250 000 kr. beräknats som engångsanvisning för ett samarbetsprojekt, som avses bli bedrivet av de båda organisationerna. Utskottet ansluter sig till propositionen och avstyrker förslaget i motion 859 om ytterligare höjningar av anslagsposterna 4 och 5.

Vid sin behandling av proposition 1978/79: 143 om barn och kultur avstyrkte utskottet ett motionsvis framfört yrkande om medel till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet, vilket också avslogs av riksdagen (KrU 1978/79: 30, rskr 1978/79: 336). Utskottet avstyrker även det nu i motion 859 aktuella önskemålet om en medelsanvisning på 4 milj. kr. för motsvarande ändamål.

I motion 508 föreslås 3 milj. kr. bli anvisade för kulturverksamhet bland språkliga minoriteter. Med hänsyn till kravet på största återhållsamhet i fråga om utgiftsökningar kan utskottet inte tillstyrka denna motion.

I vpk-motionen 1262 om den statliga filmpolitikens inriktning hemställs i yrkande 5 att 1 milj. kr. anvisas under förevarande anslag som stöd till filmverkstäder. Visst statligt stöd utgår redan till filmverkstadsverksamhet. Filminstitutet och Sveriges Radio driver nämligen gemensamt en filmverkstad. Den finansieras med medel från den s. k. I-fonden, till vilken Filminstitutet via anslaget Filmstöd erhåller statsbidrag för sin andel. Enligt Filminstitutets årsberättelse anslogs 1978/79 570 000 kr. från fonden till filmverkstadens drift. Det stöd till filmverkstäder som aktualiserats i motion 1262 torde huvudsakligen avse bidrag till lokala initiativ. I enlighet med rådande ansvarsfördelning mellan stat och kommun bör det ankomma på vederbörande kommun att besluta om eventuellt stöd till sådan verksamhet. Med det anförda avstyrker utskottet yrkande 5 i motion 1262.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till experiment och utvecklingsarbete avslår motion 1979/80: 859 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,
2. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till centrumbildningarna avslår motionerna 1979/80: 859 yrkande 2 och 1979/80: 869 yrkande 2, båda motionerna såvitt nu är i fråga,
3. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Folkparkernas centralorganisation avslår motion 1979/80: 859 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,
4. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Folkets husföreningarnas riksorganisation avslår motion 1979/80: 859 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,
5. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer av en ny anslagspost till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet avslår motion 1979/80: 859 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,
6. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer av medel till kulturverksamhet bland språkliga minoriteter avslår motion 1979/80: 508 såvitt nu är i fråga,
7. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer av medel till filmverkstäder avslår motion 1979/80: 1262 yrkande 5 såvitt nu är i fråga,
8. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till propositionen 1979/80: 100 samt med avslag på motionerna 1979/80: 508, 1979/80: 859 yrkande 2, 1979/80: 869 yrkande 2 och 1979/80: 1262 yrkande 5, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 12 654 000 kr.

5. **Bidrag till särskilda kulturella ändamål.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 5 (s. 24–25) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till särskilda kulturella ändamål* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 6 973 000 kr.

6. **Bidrag till samisk kultur.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 6 (s. 26) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till samisk kultur* för budgetåret 1980/81 anvisar ett anslag av 1 600 000 kr.

7. **Bidrag till konstnärer m. m.** Regeringen har under punkt B 7 (s. 26–29) föreslagit riksdagen att till Bidrag till konstnärer m. m. för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 27 152 000 kr.

De bidrag som utgår från detta anslag har formen av konstnärsbidrag eller projektbidrag. Projektbidrag skall avse målinriktat konstnärligt utvecklingsarbete av mer kostnadskrävande natur. Försöksvis kan projektbidrag utgå till produktion av film som huvudsakligen är avsedd att distribueras på annat sätt än genom de vanliga biograferna.

Konstnärsnämnden disponerar innevarande budgetår sammanlagt 1 845 000 kr. till produktion av film, varav 1,5 milj. kr. under förevarande anslag och 345 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för projektbidrag till produktion av film för barn.

För filmändamål beräknas i propositionen en ökning med 120 000 kr. Vidare föreslås nämnda 345 000 kr. för barnfilmproduktion överförda till anslaget. För övriga ändamål under anslaget föreslås en ökning med 1 538 000 kr., sedan hänsyn tagits till gjorda överföringar.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 506 av Olof Palme m. fl. (s) vari – med hänvisning till vad som anförts i motion 1979/80: 282 – såvitt nu är i fråga yrkas

3. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till produktion av film för barn och ungdom,

(Yrkandet behandlas även under punkt 20)

1979/80: 1262 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas,

4. att riksdagen till Bidrag till konstnärer m. m. beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 3 045 000 kr. förhöjt belopp, vilket skulle ge film avsedd för vuxna 3 500 000 kr. och film för barn 1 500 000 kr.

Utskottet

I motion 1262 hemställs att 3 045 000 kr. utöver propositionens förslag anvisas för projektbidrag till produktion av film. Motionärernas önskemål är att 3 500 000 kr. av för ändamålet disponibla medel skall avse film för vuxna och 1 500 000 kr. film för barn.

Utskottet är inte berett förorda någon ökning av medelsanvisningen under förevarande anslag i förhållande till regeringens förslag och avstyrker därför yrkande 4 i motion 1262. Frågan om fördelningen av projektbidrag mellan vuxenfilm och barnfilm behandlar utskottet nedan.

Medel för projektbidrag till filmproduktion att fördelas av konstnärsnämnden anvisades första gången budgetåret 1978/79. Därvid förutsattes att såväl barnfilmer som filmer för vuxna skulle kunna erhålla stöd (prop. 1977/78: 100 bil. 12, s. 79–80). Vid sitt ställningstagande till en motion

(1977/78: 730), i vilken föreslogs att riksdagen skulle göra ett uttalande om att merparten av då föreslagna medel till projektbidrag – 1 milj. kr. – skulle användas för att stimulera produktionen av barnfilm anförde utskottet:

"Utskottet fäster stort avseende vid att produktionen av barnfilm stimuleras och ser gärna att den tillstyrkta medelsanvisningen disponeras på ett sätt som motsvarar önskemålet i motionen 1977/78: 730. Utskottet vill också påpeka att distribution utanför biograferna ligger särskilt väl till för barnfilm, varför de ansökningar om projektbidrag till film som ges in till konstnärsnämnden i stor utsträckning torde komma att avse just barnfilm. Med hänsyn till det nu anförda anser utskottet att motionen 1977/78: 730 inte bör föranleda någon åtgärd. Vid denna bedömning har utskottet även tagit hänsyn till att det är fråga om första året i en ny försöksverksamhet."

Utskottet underströk ytterligare sin uppfattning om önskvärdheten av ökade resurser till produktion av film för barn och ungdom vid behandlingen av barnkulturpropositionen våren 1979. Då föreslog utskottet med anledning av motionsvis framförda yrkanden att 345 000 kr. skulle anvisas till konstnärsnämnden för att stimulera produktionen av kvalitetsfilm för barn. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag (prop. 1978/79: 143, KrU 1978/79: 30, rskr 1978/79: 336).

Utskottet kan således konstatera dels att regeringens avsikt vid tillkomsten av projektbidragen till film var att de skulle användas även för barnfilm, dels att utskottet ytterligare markerat denna inriktning. Emellertid har de för ändamålet disponibla projektmedlen endast i mycket ringa omfattning använts till barnfilmprojekt. Vid fördelningen budgetåret 1978/79 var två av tolv stödda projekt sådana som avsåg film för eller om barn. Innevarande budgetår avser inte någon del av de fördelade projektmedlen om 1,5 milj. kr. film för barn. Detta uppges bero på bl. a. att det varit dålig tillgång på förslag om barn- och ungdomsfilmer vid resp. ansökningstillfällen. Däremot inkom ansökningar om stöd till över sjuttio projekt vid det ansökningstillfälle som avsåg fördelning av nämnda 345 000 kr. som specialdestinerats till barn- och ungdomsfilm.

Vad utskottet nu anfört om stödet till barnfilmprojekt är den bakgrund mot vilken man bör se motion 506. Vad som önskas i denna är nämligen ett uttalande av innebörd att till barn- och ungdomsfilm bör utnyttjas ca en tredjedel av det belopp om 1 965 000 kr. som budgetåret 1980/81 beräknats för stöd till filmändamål.

Det är enligt utskottets mening angeläget att få till stånd en kraftigt ökad produktion av kvalitetsfilm för barn och undom. Därvid är, som utskottet tidigare markerat, det stöd till filmproduktion som konstnärsnämnden handhar en viktig resurs. Utskottet anser inte att det kan råda någon tvekan om att detta även skall komma till uttryck vid fördelningen av medlen för projektstöd. Med hänsyn till hittills rådande relationer mellan stöd till vuxenfilm och stöd till barn- och ungdomsfilm finner utskottet anledning uttala att det är av största vikt att åtgärder vidtas för att åstad-

komma en fördelning som överensstämmer med de intentioner statsmakterna givit uttryck för. Utskottet anser för sin del att projektbidragen i väsentligt ökad omfattning bör avse barn- och ungdomsfilm men är inte berett förorda en kvotering, innebärande att ett visst belopp avsätts för ändamålet.

Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion 506 i nu förevarande del bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 1262 yrkande 4 till *Bidrag till konstnärer m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 27 152 000 kr.,
2. att riksdagen med anledning av motion 1979/80: 506 yrkande 3, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om stöd till produktion av film för barn och ungdom.

8. **Inkomstgarantier för konstnärer.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 8 (s. 29–30) och hemställer

att riksdagen till *Inkomstgarantier för konstnärer* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 4 900 000 kr.

9. **Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.** Regeringen har under punkt B 9 (s. 30–33) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen anförts om biblioteksersättningens grundbelopp,

2. till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. för budgetåret 1980/81 anvisa ett förslagsanslag av 33 723 000 kr.

Motionen

I motion 1979/80: 870 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen uttalar att biblioteksersättningen bör fastställas till 31 öre,

2. att riksdagen till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 1 000 000 kr. förhöjt belopp,

3. att riksdagen uttalar att en individuell översättarpenning bör införas i enlighet med vad som anförs i motionen.

Utskottet

Regeringens förslag i fråga om biblioteksersättningens grundbelopp innebär att de belopp av statsmedel som förs över till författarfonden den 1 januari 1980 skall höjas på följande sätt. Beloppen för originalverk höjs

från 29 till 30 öre för hemlån och från 116 till 120 öre för referensexemplar och beloppen för översatta verk från 14,5 till 15 öre för hemlån och från 58 till 60 öre för referensexemplar. Det förutsätts att det skall ankomma på regeringen att efter överläggningar med berörda upphovsmannaorganisationer besluta om reglerna för bestämning av författarpenning.

I motion 870 yrkas på en ökning av grundbeloppet för svenskt originalverk till 31 öre. Utskottet kan inte tillstyrka någon höjning av ersättningsbeloppens storlek utöver vad som föreslagits i propositionen. Utskottet avstyrker alltså yrkande 1 i motionen och därmed också yrkande 2 om en höjning av anslaget med 1 milj. kr. utöver det belopp som föreslagits i propositionen.

Vad beträffar det i yrkande 3 i samma motion föreslagna uttalandet om en individuell översättarpenning får utskottet anföra följande.

Styrelsen för Sveriges författarfond redovisar att det numera är tekniskt möjligt att räkna ut individuella och på statistik över biblioteksutnyttjandet baserade ersättningar till översättare, s. k. översättarpenning, och illustratörer. Styrelsen begär i sin anslagsframställning medel för införande av en individuellt beräknad översättarpenning. Om en sådan ersättning skall genomföras inom ramen för oförändrade resurser måste dock antalet arbets- och resestipendier inskränkas.

Föredragande statsrådet uttalar med anledning av detta förslag att en utvidgning av de individuella ersättningarna inte bör ske på bekostnad av stipendieverksamheten och att han därför inte anser sig kunna förorda att en översättarpenning införs.

Beslut om fördelningen av det totalbelopp som tillförs författarfonden i form av biblioteksersättning sker efter överläggningar mellan utbildningsdepartementet och berörda upphovsmannaorganisationer. Detta tillvägagångssätt har stöd i uttalanden från riksdagens sida. I motion 870 ifrågasätts om det mot denna bakgrund är riktigt att före kommande överläggningar ta ställning till frågan om översättarpenning.

Då de tekniska förutsättningarna för införande av en individuell översättarpenning nu föreligger finner utskottet inte anledning för riksdagen att motsätta sig att denna fråga prövas vid de förestående överläggningarna. Enligt utskottets uppfattning innebär uttalandena i budgetpropositionen inget hinder för att översättarpenningens prioritet i förhållande till andra ändamål som skall tillgodoses tas upp till övervägande. Något särskilt uttalande härom från riksdagens sida anser utskottet inte erforderligt. Utskottet avstyrker därför yrkande 3 i motion 870.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 870 yrkande 1 godkänner vad i propositionen anförts om biblioteksersättningens grundbelopp,
2. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med

avslag på motion 1979/80: 870 yrkande 2 till *Ersättning åt författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 33 723 000 kr.,

3. att riksdagen avslår motion 1979/80: 870 yrkande 3.

Teater, dans och musik

10. **Bidrag till Svenska riksteatern.** Regeringen har under punkt B 10 (s. 34–38) föreslagit riksdagen att

1. antaga inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1976: 1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

2. till Bidrag till Svenska riksteatern för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 79 905 000 kr.

Förslaget i propositionen innebär bl. a. en förstärkning av medelsanvisningen till finsk teaterverksamhet i Sverige. Den föreslagna lagändringen är föranledd av att Riksteatern förutsätts få i uppdrag att pröva frågor om statsbidrag till finsk amatörteaterverksamhet i Sverige.

Motionen

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1979/80: 864 av Karin Flodström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen anser frågan om Riksteaterns resurser så betydelsefull för de mindre orterna i landet att den som sin mening ger regeringen till känna att detta område bör prioriteras vid framtida budgetarbete.

Utskottet

Utskottet tillstyrker att riksdagen beslutar i enlighet med vad som föreslagits under denna punkt i propositionen.

I motion 864 uttalas att de regionala teatrarna har så små resurser att deras insatser blir mycket begränsade även inom det egna länet. Ute i regionerna önskar man därför överallt en komplettering genom Riksteatern. Nya publikgrupper och nya spelplatser tillkommer, men landsortens publik måste med oro ta emot beskedet att Riksteaterns produktionsresurser inte räcker till för att tillgodose de behov som uppstått.

Utskottet vill med anledning av motionen först erinra om att ett av de kulturpolitiska mål som fastställdes av 1974 års riksdag innebär att kulturpolitiken skall främja en decentralisering av verksamheter och beslutsfunktioner på kulturområdet. Vad beträffar den institutionella teaterverksamheten bedömdes därvid en utveckling av de regionala teatrarna som det bästa sättet att fullfölja de kulturpolitiska målen. Samtidigt betonades att det även vid en sådan utveckling fortsättningsvis kommer att finnas

stort behov av insatser från Riksteaterns sida. Utskottet delar motionärernas uppfattning om Riksteaterns betydelse när det gäller att komplettera det regionala teaterutbudet men anser inte att riksdagen bör göra något uttalande om att Riksteatern bör prioriteras vid kommande budgetarbete. Utskottet avstyrker därför motionen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen antar det i proposition 1979/80: 100 angivna förslaget till lag om ändring i lagen (1976: 1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde,
2. att riksdagen till *Bidrag till Svenska riksteatern* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 79 905 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motion 1979/80: 864.

11. **Bidrag till Operan och Dramatiska teatern.** Regeringen har under punkt B 11 (s. 38–41) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Operan och Dramatiska teatern för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 153 780 000 kr.

I propositionen erinras om ett uttalande i proposition 1977/78: 91 (s. 198) om det önskvärda i att en stor publik runtom i landet får möjlighet att genom TV ta del av de statliga teatrarnas verksamhet.

Utskottet delar den i propositionen uttalade uppfattningen om vikten av att en stor publik ute i landet genom TV får ta del av de statliga teatrarnas föreställningar. Utskottet får erinra om att utskottet uttalade sig i denna fråga i betänkandet KrU 1977/78: 24 och därvid framhöll värdet av ett samarbete härvidlag även med regionala teatrar, riksteaterensembler och fria grupper.

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Operan och Dramatiska teatern* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 153 780 000 kr.

12. **Rikskonsertverksamhet.** Regeringen har under punkt B 12 (s. 41–45) föreslagit riksdagen att till Rikskonsertverksamhet för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 32 318 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 655 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om tilläggsdirektiv till utredningen om Rikskonserters och regionmusikens roll i den regionala musikverksamheten, innebärande att även det fria musiklivets roll i musikverksamheten skall utredas.

1979/80: 1686 av Sten Svensson m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till förändrad inriktning av Rikskonserters fonogramverksamhet med avsikt att förbättra konkurrenssituationen för övriga fonogrambolag.

Utskottet

Den i propositionen föreslagna medelsanvisningen under förevarande anslag tillstyrks av utskottet.

Vad beträffar motion 655 får utskottet redovisa att det i regeringens direktiv för den i motionen åsyftade utredningen om regional musikplanering bl. a. heter "att utredningsarbetet bör bedrivas med utgångspunkt i ett noggrant studium av situationen på musikområdet i regionerna. I arbetet bör ingå att bedöma förhållandena för det regionala musiklivet. Därvid bör även frågor som gäller det icke institutionsbundna musiklivet kunna aktualiseras." Med hänvisning till detta uttalande i direktiven avstyrker utskottet motion 655 yrkande 4.

Kulturrådet har i utredningen "Fonogrammen i kulturpolitiken" (Rapport från kulturrådet 1979: 1) lagt fram förslag om stöd till fonogramutgivning. Remissbehandlingen av detta förslag har inte kunnat avslutas i sådan tid att förslaget kunnat tas upp till bedömning i samband med regeringens budgetarbete hösten 1979. Med hänsyn till detta sakläge har utskottet avstått från att pröva de synpunkter som anförts i motion 1686. Utskottet avstyrker denna.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Rikskonsertverksamhet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 32 318 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80: 655 yrkande 4,
3. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1686.

13. **Regionmusiken.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 13 (s. 45–47) och hemställer

att riksdagen till *Regionmusiken* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 72 506 000 kr.

14. **Regionmusiken: Inköp av musikinstrument.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 14 (s. 47) och hemställer

att riksdagen till *Regionmusiken: Inköp av musikinstrument* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 840 000 kr.

15. **Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.** Regeringen har under punkt B 15 (s. 48–51) föreslagit riksdagen att till Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner för budgetåret 1980/81 anvisa ett förslagsanslag av 146 055 000 kr.

Ur detta anslag utgår statsbidrag till vissa teater-, dans- och musikinstitutioner samt regionala skådebanor. En förutsättning för bidrag är att regeringen förklarat institutionen resp. skådebanan berättigad därtill. Bidrag utgår i form av grundbidrag och för teater-, dans- och musikinstitutioner även i form av tilläggsbidrag. Underlaget för beräkningen av grundbidraget är det antal grundbelopp som varje år fastställs för bidragsmottagaren.

För nästa budgetår beräknas i propositionen en medelsökning som såvitt gäller teatrarna till större delen beror på vissa överföringar men som därutöver bl. a. avses göra det möjligt att ge bidrag till regionteatern i Säffle. Detta bidrag förutsätts dock utgå endast om frågan om huvudmannaskapet för denna teater blivit klarlagd. Det uttalas också i propositionen att det bör bli möjligt för kulturrådet att fördela medel till Västernorrlands regionteater för en särskild ensemble i Sundsvall. Enligt vad utskottet inhämtat beräknas det inom anslaget därutöver finnas utrymme för en mindre förstärkning på teatersidan. För musikinstitutionerna har beräknats en ökning med två grundbelopp och för de regionala skådebanorna en förstärkning motsvarande tre teatergrundbelopp.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 649 av Gunnar Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att till Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 275 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 146 330 000 kr.,

1979/80: 1254 av Gunnar Olsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att, i ett läge där huvudmannaskapet för regionteatern i Säffle inte kan lösas, motsvarande medel omdisponeras till förstärkning av musikresurserna vid regionmusikavdelningen i Karlstad.

Utskottet

Utskottet har ingen erinran mot vad som i propositionen anförts om grundbelopp och tilläggsbidrag till teater-, dans- och musikinstitutioner. Bidrag till regionteatern i Säffle bör alltså kunna utgå endast under förutsättning att frågan om huvudmannaskapet blivit klarlagd. Vad beträffar redan befintliga, statsunderstödda regionala och lokala teatrar vill utskottet framhålla hur viktigt det är för dessa teatrar att de genom insatser från huvudmännens sida och genom den förstärkning av statsbidragen som är möjlig inom anslagets ram tillförsäkras rimliga basresurser.

Syftet med motion 1254 är att kulturrådet, i den mån teatern i Säffle inte kommer i fråga för statsbidrag 1980/81, i stället skall kunna ge regionmusiken i Karlstad ett stöd av samma omfattning som det som tilltänkts Säffleteatern. Regionmusiken i Karlstad skulle därmed få bättre resurser för det

samarbete med musikteatern där som är så viktigt för denna teater. Utskottet kan inte tillstyrka att riksdagen gör ett uttalande av den innebörd som yrkats i motion 1254. Däremot finns det enligt utskottets mening anledning att på annat sätt ta ställning till den situation som uppkommer om huvudmannaskapsfrågan inte blir klarlagd. Enligt vad utskottet inhämtat har teatern i Säffle för innevarande år ett bidrag av 150 000 kr. ur anslaget Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper. Om huvudmannaskapsfrågan inte blir klarlagd bör teatern även för nästa budgetår kunna erhålla stöd som fri grupp. Om denna situation skulle uppkomma bör kulturrådet ha rätt att för detta ändamål disponera medel ur förevarande anslag.

Utskottet tillstyrker den beräkning av antalet grundbelopp för musikinstitutioner som gjorts i propositionen.

Vad beträffar de regionala skådebanorna har i motion 649 yrkats en anslagshöjning med 275 000 kr. motsvarande fem grundbelopp. Av dessa bör enligt motionen några disponeras för etablering av skådebanan i nya regioner. Den återhållsamhet i fråga om utgiftsökningar som är nödvändig i nuvarande ekonomiska läge gör att utskottet anser att riksdagen inte bör anvisa högre belopp för de regionala skådebanorna än som föreslagits i propositionen. Utskottet avstyrker alltså motion 649.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 649 till *Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 146 055 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1254.

16. **Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper.** Regeringen har under punkt B 16 (s. 52–53) föreslagit riksdagen att till Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 15 885 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 655 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen hemställa om förslag som innebär genomförande av kulturrådets förslag till nytt bidragssystem för fria teater-, dans- och musikgrupper,

2. att i anledning därav till Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper anslå ett i förhållande till regeringens förslag med 8 649 000 kr. till 24 534 000 kr. förhöjt belopp (del av yrkande 2),

1979/80: 869 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar att till Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 10 134 000 kr. förhöjt belopp.

Utskottet

Statens kulturråd har i samband med sin anslagsframställning för nästa budgetår lagt fram ett förslag om nytt statsbidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper. Förslaget syftar till en väsentlig förstärkning av de enskilda gruppernas ekonomi. Då budgetpropositionen överlämnades till riksdagen var förslaget alltjämt under remissbehandling. Det har alltså inte kunnat tas upp till bedömning i samband med budgetarbetet hösten 1979. Det förslag beträffande anslaget till de fria grupperna som föreligger i propositionen möjliggör emellertid en viss förbättring av gruppernas arbetsvillkor under nästa budgetår.

Ett bifall till yrkande 1 i motion 655 skulle innebära att riksdagen begär ett förslag om införande av det nya bidragssystemet redan innan resultatet av remissbehandlingen redovisats för riksdagen. Utskottet kan inte tillstyrka detta yrkande. Utskottet kan inte heller tillstyrka de i samma motion (yrkande 2) och i motion 869 framförda förslagen om mycket väsentliga anslagshöjningar.

Utskottet tillstyrker den i propositionen föreslagna medelsanvisningen och hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motionerna 1979/80: 655, del av yrkande 2, och 1979/80: 869 yrkande 1 till *Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 15 885 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80: 655 yrkande 1.

17. **Musikaliska akademien.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 17 (s. 54–55) och hemställer

att riksdagen till *Musikaliska akademien* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

18. **Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet.** Regeringen har under punkt B 18 (s. 56–59) föreslagit riksdagen att till Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 7 832 000 kr.

Förslaget i propositionen innebär en sammanlagd bidragsökning med 782 000 kr. Vid beräkningen av anslaget har bl. a. förutsatts att riksorganisationen Kontaktnätet för icke-kommersiell kultur som nu får bidrag ur detta anslag i egenskap av arrangerande musikförening fr. o. m. nästa budgetår i stället skall få stöd ur anslaget Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 655 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen under förevarande anslag, posten 6. Arrangerande musikföreningar anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 2 223 000 kr. till 3 463 000 kr. förhöjt belopp (del av yrkande 2),

3. att riksdagen uttalar att Kontaktnätet skall erkännas och i bidragssammanhang behandlas som såväl kultur- som ungdomsorganisation,

1979/80: 859 av Georg Andersson m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

3. att riksdagen beslutar att till Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet för budgetåret 1980/81 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 40 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 7 872 000 kr., varvid anslagsposten 1 skall utgå med 1 020 000 kr.,

1979/80: 1889 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att under förevarande anslag anvisa 3 100 000 kr. till Stöd till icke-kommersiella fonogrambolag, att handhas av kulturrådet.

Utskottet

Den anslagshöjning som föreslås i motion 859 yrkande 3 gäller anslagsposten 1. Stiftelsen Riksskådebanan. Motionärerna anser att den uppräkning av denna post med ungefär 6% som föreslås i propositionen är otillräcklig, eftersom den innebär att penningvärdesförsämringen inte blir kompenserad. Utskottet anser sig inte böra föreslå riksdagen att i fråga om Riksskådebanan gå utöver regeringens förslag och avstyrker därför motion 859 yrkande 3.

De i detta sammanhang redovisade yrkandena i motion 655 grundar sig på uppfattningen att riksorganisationen Kontaktnätet för icke-kommersiell kultur bör vara berättigad till statsbidrag både för sin konsertarrangerande verksamhet och för sin ungdomsverksamhet. I fråga om anslagsbeloppet skulle ett bifall till nu ifrågavarande del av yrkande 2 i motionen innebära betydligt mer än en fördubbling av anslagsposten 6. Arrangerande musikföreningar. Utskottet kan inte tillstyrka detta yrkande och anser inte heller att riksdagen bör göra det generella uttalande som föreslås i yrkande 3 i motionen.

Med det nu anförda har utskottet tagit ställning till regeringens förslag beträffande posterna 1 och 6 under anslaget. Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande övriga anslagsposter.

Utskottet har tidigare i detta betänkande redovisat att kulturrådet lagt fram förslag om stöd till fonogramutgivning och att remissbehandlingen av detta förslag inte hunnit avslutas i sådan tid att förslaget kunnat bedömas i samband med regeringens budgetarbete hösten 1979. Med hänvisning till detta förhållande avstyrker utskottet förslaget i motion 1889 om anvisande

under förevarande anslag av 3 100 000 kr. till stöd till icke-kommersiella fonogrambolag.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Stiftelsen Riksskådebanan avslår motion 1979/80: 859 yrkande 3 såvitt nu är i fråga,
2. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Arrangerande musikföreningar avslår motion 1979/80: 655 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,
3. att riksdagen beträffande frågan om anvisande under detta anslag av medel till icke-kommersiella fonogrambolag avslår motion 1979/80: 1889 såvitt nu är i fråga,
4. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motionerna 1979/80: 655 yrkande 2, 1979/80: 859 yrkande 3 och 1979/80: 1889, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 7 832 000 kr.,
5. att riksdagen avslår motion 1979/80: 655 yrkande 3.

Film

19. **Statens biografbyrå.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 19 (s. 60–61) och hemställer

att riksdagen till *Statens biografbyrå* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 2 940 000 kr.

20. **Filmstöd.** Regeringen har under punkt B 20 (s. 61–65) föreslagit riksdagen att till Filmstöd för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 21 064 000 kr.

Förslaget i propositionen innebär att anslaget ökas med 2 319 000 kr. sedan hänsyn tagits till gjorda överföringar. Av ökningen avser 900 000 kr. statsbidrag till produktion av film, 1 milj. kr. restaurering av gamla svenska långfilmer och 419 000 kr. övriga ändamål under anslaget.

Filmavtalet

Stiftelsen Svenska filminstitutet grundades genom ett år 1963 träffat avtal mellan svenska staten och filmbranschens organisationer. Stiftelsens verksamhet finansieras genom en avgift om 10 % på bruttobiljettintäkterna vid de större biograferna. Avgiftsmedlen skall enligt avtalet användas dels till stöd åt svensk filmproduktion, dels till ett antal icke kommersiella filmändamål. Filminstitutets inkomster av biografavgifterna uppgick verksamhetsåret 1978/79 till ca 37 milj. kr.

1963 års filmavtal löper ut den 30 juni 1983. Avtalet förlängs automatiskt med fem år om det inte sägs upp senast den 30 juni 1981. Mot bakgrund av att avtalstiden närmade sig sitt slut inleddes år 1977 inom utbildningsdepartementet en översyn av den statliga filmpolitiken. Som ett resultat av översynen publicerades i maj 1979 promemorian (Ds U 1979: 5) Den svenska filmpolitiken—Lägesbeskrivning och probleminventering. Promemorian har remissbehandlats. Vidare har en filmpolitisk beredning tillkallats. Denna grupp, som är politiskt sammansatt, har till uppgift att delta i beredningen av vissa filmpolitiska frågor, främst sådana som aktualiseras i anslutning till att 1963 års filmavtal löper ut.

Avtal mellan Svenska filminstitutet och Sveriges Radio AB

T. o. m. utgången av budgetåret 1979/80 gäller ett avtal mellan Svenska filminstitutet och Sveriges Radio AB om samarbete på filmproduktionens område. Enligt avtalet bildar Svenska filminstitutet och Sveriges Radio AB en gemensam produktionsfond, den s. k. I-fonden, till vilken parterna tillskjuter 6 milj. kr. var om året. Fonden skall användas för produktion av såväl biograffilm som kortfilm för barn och vuxna. Parterna har nyligen träffat avtal om fortsatt samarbete inom I-fondens ram.

Filmcensuren – uppdrag till yttrandefrihetsutredningen

Sedan år 1911 har endast sådan film som varit godkänd av statens biografbyrå fått visas offentligt i Sverige. Reglerna för filmcensuren återfinns i den s. k. biografförordningen (1959: 348) och i biografbyråns instruktion.

Dessa regler innebär att en film eller del av film inte får godkännas om dess förevisande på grund av det sätt på vilket händelserna skildras och det sammanhang i vilket de förekommer kan verka förråande eller skadligt upphetsande eller förleda till brott. Förbud mot visning skall vidare utfärdas om förevisande kan anses olämpligt med hänsyn till rikets förhållande till främmande makt eller lända till upplysning om förhållanden vilkas uppenbaranden kan medföra men för försvaret eller i övrigt för rikets säkerhet. Godkännande kan också vägras om biografbyrån finner att förevisande uppenbarligen skulle strida mot allmän lag. Härutöver finns regler som innebär att film eller del av film inte får godkännas för visning för barn under sju, elva eller femton år i den mån den kan vålla barn i dessa åldersgrupper psykisk skada.

Frågan om filmcensuren bör bibehållas har behandlats flera gånger av olika utredningar. F. n. har yttrandefrihetsutredningen (Ju 1977: 10) i uppdrag att behandla dessa frågor.

Utredningen skall överväga om det finns tillräckliga skäl att behålla någon form av vuxencensur på filmens område. Om utredningen skulle stanna för att vuxencensuren bör avskaffas får den bl. a. överväga om i stället möjligheterna till efterhandsingripande bör utvidgas i någon mån

genom en bestämmelse rörande pornografi och våldsframställningar. I utredningsdirektiven sägs att det synes vara ganska klart att viss barncensur behövs. Till utredningen har överlämnats en riksdagsskrivelse (1977/78: 75) med innebörden att en samlad översyn bör göras av bestämmelserna för barns tillträde till biografföreställningar.

Videogramutredningen

Vid sin behandling av motionerna 1975/76: 412 och 2083 uttalade sig riksdagen för en särskild utredning om videogram (KrU 1976/77: 20, rskr 1976/77: 45). Med anledning härav tillsattes videogramutredningen (U 1977: 05). Utredningen har enligt sina direktiv att överväga vilka risker det finns för att produktionen av videogram i en framtid koncentreras till ett fåtal företag. Kommittén bör också analysera vilka konsekvenserna blir från yttrandefrihetssynpunkt om videogramproduktionen blir dominerad av kommersiella intressen. Om utredningen anser att åtgärder behöver vidtagas för att motverka negativa effekter av kommersialism och företagskoncentration bör i första hand stimulansåtgärder tillgripas. Kommittén bör således pröva om det finns anledning och möjligheter att stödja kvalitetsproduktionen av videogram och öka mångfalden av produkter. Folkrörelsernas och organisationernas intresse av att utnyttja det nya mediet bör därvid beaktas, liksom kulturarbetarnas intresse av att använda videogram som uttrycksform.

Vid sin bedömning av vilka insatser som staten bör göra på videogramområdet bör kommittén ta till utgångspunkt de mål för den statliga kulturpolitiken som riksdagen har fattat beslut om (prop. 1974: 28, KrU 1974: 15, rskr 1974: 248).

I kommitténs arbete ingår bl. a. att göra en kartläggning av videogramutvecklingen och att överväga former för distribution av videogram.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 505 av Eva Hjelmström m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om tilläggsdirektiv till videogramutredningen att snarast lägga fram förslag om en skatt kombinerad med tullavgifter på videoskivorna, alternativt andra former för att förhindra massmarknadsexploatering,

1979/80: 506 av Olof Palme m. fl. (s) vari – med hänvisning till vad som anförts i motion 1979/80: 282 – såvitt nu är i fråga yrkas

3. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till produktion av film för barn och ungdom,

(Yrkandet behandlas även under punkt 7)

1979/80: 1232 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för begränsning av bl. a. underhållningsvåldet på videogramområdet,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om videogramutredningens arbete,

1979/80: 1236 av Gunilla André (c) och Ella Johnsson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär översyn av filmcensurbestämmelserna samt avtalet med Sveriges Radio i syfte att begränsa våldet som inslag i barns och ungdomars kulturmiljö,

(Motionen har även behandlats i KrU 1979/80: 24)

1979/80: 1260 av Ulla Tillander (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär initiativ syftande till ett avtal mellan staten och filmbranschen beträffande filmbranschens samhällsansvar,

1979/80: 1262 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om att till filmberedningen ges i tilläggsdirektiv att i remissbehandlingen särskilt beakta de förslag som syftar till att på filmområdet förverkliga de av riksdagen uppsatta målen för kulturpolitiken,

2. att riksdagen till Filmstöd anslår ett i förhållande till regeringens förslag med 4 135 000 kr. minskat belopp i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen uttalar att av anslaget till Filmstöd 747 000 kr. skall avse förstärkning till Filminstitutets barnfilmverksamhet för inköp, versionering och distribution av barnfilm.

Utskottet

Utskottet har inledningsvis redovisat att regeringen tillkallat en politiskt sammansatt beredning med uppgift att delta i behandlingen av vissa filmpolitiska frågor, främst sådana som aktualiseras i anslutning till att 1963 års filmavtal löper ut.

I motion 1262 hemställs att beredningen ges tilläggsdirektiv, innebärande att den skall inrikta sitt arbete på att inom filmområdet förverkliga de mål riksdagen satt upp för den statliga kulturpolitiken (yrkande 1).

Utskottet får med anledning av detta yrkande först nämna att regeringen inte utfärdat några särskilda direktiv för beredningens arbete. Den lägesbeskrivning och probleminventering som gjorts inom utbildningsdepartementet och som presenterats i promemorian (Ds U 1979: 5) Den statliga filmpolitiken är avsedd att – tillsammans med remissyttrandena över promemorian – ligga till grund för det fortsatta arbetet med de filmpolitiska frågorna.

Med anledning av en motion vid förra riksmötet med samma syfte som det nu aktuella yrkandet konstaterade utskottet att de kulturpolitiska mål

som fastställdes genom riksdagsbeslutet 1974 har giltighet även för statens insatser på filmområdet. Med hänsyn härtill utgick utskottet från att statens möjligheter att med större kraft hävda de kulturpolitiska målsättningarna skulle komma att övervägas ingående i det då förestående beredningsarbetet avseende filmfrågorna. Detta uttalande äger givetvis alltfort sin fulla giltighet. Det kan inte råda någon tvekan om att de kulturpolitiska målen skall gälla som en viktig utgångspunkt för alla statliga insatser på filmområdet, både sådana som övervägs i det nu pågående beredningsarbetet och andra.

Någon särskild hänvändelse till regeringen med anledning av yrkande 1 i motion 1262 är enligt utskottets bedömning inte erforderlig. Yrkandet avstyrks därför.

I samma motion hävdas att totalt ca 30 milj. kr. skulle vara låsta i Filminstitutets s. k. H-fonder eller utgöra överskott i den s. k. G-fonden. Motionärerna menar att dessa medel bör kunna frigöras och anser att de bör disponeras dels för ökad biograffilmproduktion, dels som stöd till andra filmändamål som motionärerna önskar främja. Enligt yrkande 2 i motionen bör anslaget Filmstöd minskas med drygt 4 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Yrkande 3 uppfattar utskottet som ett önskemål om att det av motionärerna förordade anslagsbeloppet fördelas så att 692 000 kr. mer än vad som beräknats i propositionen skall utgå till Filminstitutet för import och distribution av barnfilm.

Enligt vad utskottet inhämtat synes de uppskattningar av fritt disponibla fondmedel som motionärerna kommit fram till grundas på en felaktig tolkning av Filminstitutets redovisning. Med anledning härav, och då utskottet inte anser sig kunna förorda att riksdagen gör några bedömningar i fråga om hur stora behållningar som behövs i Filminstitutets fonder för att institutet skall kunna infria gjorda utfästelser, avstyrker utskottet yrkande 2 i motion 1262.

Utskottet tillstyrker det i propositionen föreslagna anslagsbeloppet om 21 064 000 kr. Utskottet finner inte skäl att med anledning av yrkande 3 i motion 1262 frångå den fördelning av anslaget som förordas i propositionen. Utskottet avstyrker därför detta yrkande.

Under anslaget Filmstöd utgår innevarande budgetår 14 500 000 kr. till Stiftelsen Svenska filminstitutet för produktion av film. Av medlen skall högst 6 milj. kr. användas för Filminstitutets bidrag till den s. k. I-fonden, för vilken gäller ett avtal mellan stiftelsen och Sveriges Radio AB. Återstoden utgör bidrag till Filminstitutets s. k. G-fond för institutets produktion av svensk film. Vid riksdagens bifall till regeringens förslag till medelsanvisning för nästa budgetår avses anslagsposten till produktion av film tillföras ytterligare 900 000 kr. och därmed uppgå till 15 400 000 kr.

Enligt motion 506 (yrkande 3) bör ökningen av statsbidraget till produktion av film i första hand utnyttjas för barn- och ungdomsfilm. Motionärerna önskar att riksdagen ger till känna för regeringen att ökningen i huvud-

sak skall användas för detta ändamål. Utskottet får med anledning härav anföra följande.

Huvuddelen av den nämnda I-fonden används för produktion av biograffilm, men en viss andel, f. n. 29 %, används för produktion av barnfilm i annat format, för produktion av annan kortfilm samt för den av Sveriges Radio och Filminstitutet drivna filmverkstaden. Enligt Filminstitutets verksamhetsberättelse för 1978/79 har av 85 inkomna förslag till kortfilm för vuxna 13 stycken erhållit projektstöd, medan 32 förslag till kortfilm för barn resulterat i att tio fått projektstöd. Enligt vad utskottet inhämtat har emellertid sedan 1976 mer än hälften av I-fondens medel för kortfilm avsett film för barn. Även i den biografffilmsproduktion som finansieras från G-fonden ingår barnfilm.

Utskottet har under punkten 7 behandlat motion 506 i vad den avser projektbidrag till film och därvid understrukit den vikt utskottet fäster vid att ökade resurser används för produktion av kvalitetsfilm för barn och ungdom. Med anledning av den nu aktuella delen av motion 506 får utskottet erinra om att föredragande statsrådet i proposition 1978/79: 143 om barn och kultur framhöll angelägenheten av att den svenska filmproduktionen i ökad omfattning inriktades på produktion för barn och yngre tonåringar. Med hänsyn till de senaste årens ökade statliga bidrag till filmproduktion utgick han från att det borde vara möjligt att få till stånd en kraftigt ökad produktion av barn- och ungdomsfilm. Enligt regleringsbrev för 1979/80 skall Filminstitutet beakta vad föredraganden i barnkulturpropositionen anfört om produktion av film för barn och ungdom.

Mot den angivna bakgrunden finner utskottet det naturligt att barn- och ungdomsfilmer ges hög prioritet vid användningen av de statliga bidrag som utgår till Filminstitutet för filmproduktion. Utskottet förutsätter att den beräknade bidragshöjningen på 900 000 kr. skall göra det möjligt att öka produktionen av barn- och ungdomsfilm. Enligt utskottets uppfattning är det önskvärt att ökningen i första hand används för detta ändamål. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion 506 i nu förevarande del bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Yrkanden som syftar till en begränsning av våldsinslag i filmer har framförts i motionerna 1236 och 1260. Motionärerna betonar särskilt den risk som ligger i att den unga generationen kan bli negativt påverkad av det s. k. underhållningsvåldet. I den förstnämnda motionen föreslås, såvitt nu är i fråga, att riksdagen skall begära en översyn av filmcensurbestämmelserna.[1] Enligt motionärernas uppfattning är det nämligen uppenbart att nuvarande regler för förhandsgranskning av film är otillräckliga när det gäller att begränsa opåkallade våldsinslag i filmer. I den andra motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär initiativ syftande till ett avtal

[1] I samma yrkande i motionen begärs också en översyn av avtalet med Sveriges Radio.

mellan staten och filmbranschen beträffande branschens samhällsansvar. Möjligheten antyds att branschen genom ett sådant avtal skulle kunna förpliktigas att tillämpa motsvarande normer som gäller för Sveriges Radio, normer som utgår från mediets centrala ställning i samhället, dess betydelse för den fria åsiktsbildningen och för kulturens utveckling.

Utskottet har i det föregående redovisat att regeringen givit yttrandefrihetsutredningen i uppdrag att behandla frågan om filmcensur. I direktiven uttalas att det synes vara ganska klart att viss barncensur behövs. Med anledning av ett riksdagsuttalande har utredningen även att göra en samlad översyn av bestämmelserna för barns tillträde till biografföreställningar. Med hänsyn till det sålunda redan givna utredningsuppdraget bör motionen 1236 i vad den avser filmcensurbestämmelserna inte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet föreslår att motionen avslås i nu förevarande del.

Som anförs i motion 1260 är filmen ett medium med stor genomslagskraft som attitydpåverkare och normbildare. Det är därför viktigt att man har uppmärksamheten fäst på den risk för direkt och indirekt påverkan som suggestiva framställningar av våld på film kan innebära, inte minst på den unga generationen. Utskottet delar motionärens uppfattning att det är önskvärt att branschen tar ett större samhällsansvar. Utskottet är emellertid inte berett medverka till att detta uppnås på sätt föreslagits i motionen. Resultatet av yttrandefrihetsutredningens överväganden om filmcensur bör enligt utskottets mening inte föregripas genom att riksdagen uttalar sig för ett avtal mellan staten och filmbranschen med det syfte som förordas i motion 1260. Av detta skäl avstyrker utskottet motionen.

Under denna punkt behandlar utskottet även två motioner som rör videogramområdet.

Videogram är ett samlingsbegrepp för ljud- och bildprogram som har spelats in på band eller skiva och som med hjälp av en särskild apparatur kan visas i en TV-apparat. Som inledningsvis nämnts har regeringen med anledning av ett riksdagsuttalande (KrU 1976/77: 20, rskr 1976/77: 45) tillkallat en utredning med uppgift att överväga samhällets insatser på videogramområdet.

I motion 505 hemställs om tilläggsdirektiv till videogramutredningen avseende åtgärder för att begränsa videogramutbudet. Motionärerna hänvisar till ett av Sveriges författarförbund till videogramutredningen skriftligen framfört önskemål om att utredningen skall överväga restriktioner i form av skatt kombinerad med tullavgifter eller direkt förbud i syfte att förhindra en massmarknadsexploatering av videoskivor.

Enligt utskottets uppfattning är utredningen inte förhindrad att överväga och lägga fram förslag i fråga om åtgärder för att motverka negativa verkningar av ett kommersiellt videogramutbud. Några tilläggsdirektiv med anledning av yrkandet i motion 505 är utskottet inte berett förorda, varför motionen avstyrks.

I motion 1232 anförs att utvecklingen inom videogramområdet gått mycket snabbt. Som exempel härpå nämns att lansering av färdiginspelade videokassetter pågår och att bildskivan med tillhörande utrustning sannolikt kommer att introduceras på marknaden under 1980. Enligt motionärernas uppfattning ligger det en stor fara i denna nya teknik. De anser att det finns betydande risker för att utbudet kommer att styras av rent kommersiella intressen och bli en spekulation i likgiltigt allmängods. Motionärerna beklagar att videogramutredningen ännu inte lagt fram några övergripande förslag. Mot bakgrund av den negativa bild av utvecklingen som tecknas i motionen anser motionärerna att omedelbara åtgärder måste vidtas. I första hand gäller det enligt motionen att motverka ett utbud av underhållningsvåld. I avvaktan på förslag från videogramutredningen föreslås att regeringen i förhandlingar med berörda branschintressen på producent- och detaljistsidan träffar en överenskommelse om att dessa inte kommer att saluföra videogram som innehåller ett sådant underhållningsvåld eller eljest stötande inslag att, om det varit fråga om en biograffilm, de inte hade godkänts vid förhandsgranskning. Om det inte skulle vara möjligt att få till stånd en sådan överenskommelse eller om syftet med överenskommelsen inte uppnås, bör det enligt motionärerna ankomma på regeringen att vidta andra åtgärder som förhindrar en spridning av förråande inslag i videogramproduktionen. I yrkande 1 hemställs att riksdagen ger till känna för regeringen vad i motionen anförts om åtgärder för begränsning av bl. a. underhållningsvåldet på videogramområdet. Enligt yrkande 2 i motionen bör riksdagen anhålla om att videogramutredningen ges i uppdrag att påskynda sitt arbete så att ett regeringsförslag kan föreligga senast under hösten 1982.

Vad först beträffar yrkande 2 i motionen har utskottet inhämtat att utredningen arbetar efter en tidsplan enligt vilken ett huvudbetänkande beräknas bli avlämnat senast hösten 1981. Detta innebär att ett regeringsförslag skulle kunna läggas fram vid den tid motionärerna angivit. Någon åtgärd från riksdagens sida i syfte att påskynda utredningens arbete finner utskottet därför inte erforderlig. Utskottet avstyrker alltså motionen i denna del.

Med anledning av yrkande 1 i motion 1232 får utskottet anföra följande.

En överenskommelse av den innebörd motionärerna önskar få till stånd beträffande videogrammens innehåll måste enligt utskottets bedömning grundas på ett gediget underlag. Utskottet betvivlar att ett sådant underlag kan presteras på kort tid. Utskottet vill samtidigt påpeka att det ingår i videogramutredningens uppdrag att göra en kartläggning rörande produktionen av videogram. Därvid skall inte endast programmens karaktär och kvalitet belysas utan också vem som svarar för produktionen. Utan att ta ställning till frågan om en överenskommelse av det slag motionärerna förordar är möjlig eller önskvärd att åstadkomma ifrågasätter utskottet om

någon nämnvärd tid skulle vinnas med det tillvägagångssätt motionärerna förordar i förhållande till videogramutredningens arbete. För det fall motionärerna med "andra åtgärder" åsyftar lagstiftning får utskottet framhålla att detta inte heller är någon snabb väg att gå.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att motverka ett utbud av underhållningsvåld och program i övrigt med stötande innehåll. Farhågor av den art som yppas i motionen låg bl. a. bakom utskottets beslut 1976 att uttala sig för en utredning på videogramområdet.

Enligt sina direktiv har videogramutredningen bl. a. att överväga om åtgärder behöver vidtas för att motverka negativa effekter av kommersialism och företagskoncentration inom videogramområdet. Till sådana negativa effekter hör givetvis marknadsföring och spridning av kvalitativt undermåliga program som präglas av underhållningsvåld. Utredningen har emellertid inte uttryckligen givits i uppdrag att söka finna vägar för att begränsa ett programutbud av den art som befaras i motion 1232. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att utredningen aktivt prövar olika möjligheter att motverka en utveckling mot förråande inslag i videogramproduktionen. Regeringen bör i lämplig form försäkra sig om att så sker. Komplicerade avvägningar med avseende på yttrandefrihetsaspekten måste emellertid göras vid alla överväganden om reglering av massmedieutbudet. Det ligger i yttrandefrihetsutredningens omfattande uppdrag att eftersträva en enhetlig utformning av grundlagsskyddet i fråga om alla de medier som kan ha särskild betydelse för den fria åsiktsbildningen i samhället, bland dem videogrammen.

Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av yrkande 1 i motion 1232 anfört om videogramutredningens arbete.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Stiftelsen Svenska filminstitutet för import och distribution av barnfilm avslår motion 1979/80: 1262 yrkande 3,
2. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 1262 yrkande 2 till *Filmstöd* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 21 064 000 kr.,
3. att riksdagen med anledning av motion 1979/80: 506 yrkande 3, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet anfört om medel för produktion av film för barn och ungdom,
4. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1262 yrkande 1 om tilläggsdirektiv till filmberedningen,
5. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1236 såvitt gäller en översyn av filmcensurbestämmelserna,

6. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1260 om ett avtal beträffande filmbranschens samhällsansvar,
7. att riksdagen avslår motion 1979/80: 505 om tilläggsdirektiv till videogramutredningen i syfte att begränsa videogramutbudet,
8. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1232 yrkande 2 om påskyndande av videogramutredningens arbete,
9. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motion 1979/80: 1232 yrkande 1 anfört om videogramutredningens arbete.

Dagspress och tidskrifter

21. **Stöd till kulturtidskrifter.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 25 (s. 103–104) och hemställer

att riksdagen till *Stöd till kulturtidskrifter* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 8 264 000 kr.

Litteratur och folkbibliotek

22. **Litteraturstöd.** Regeringen har under punkt B 27 (s. 106–110) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att ingå avtal med Stiftelsen Litteraturfrämjandet om utgivningen av En bok för alla i huvudsak enligt de riktlinjer som förordats i propositionen,
2. till Litteraturstöd för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 25 429 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 651 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) och Eva Hjelmström (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att under punkt B 27 Litteraturstöd öka anslaget till stöd till produktion av serier för barn och ungdom med 400 000 kr. till 665 000 kr.,

1979/80: 1244 av Carl-Henrik Hermansson (vpk) och Eva Hjelmström (vpk) vari yrkas att riksdagen för budgetåret 1980/81 under punkt B 27 Litteraturstöd anvisar 1 500 000 kr. utöver regeringens förslag avseende stöd till utgivning och lagerhållning av klassisk litteratur sammanhållen i serier, ett svenskt klassikerbibliotek,

1979/80: 1269 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

3. att riksdagen för budgetåret 1980/81 under punkt B 27 Litteraturstöd anvisar 300 000 kr. utöver regeringens förslag avseende stöd till författarverkstäder,

1979/80: 1672 av Gunnar Björk i Gävle (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning av möjligheterna att stödja bra barnserier.

Utskottet

I propositionen föreslås att utgivningen av "En bok för alla" skall fortsättas i permanenta former och att regeringen därför skall få bemyndigande att teckna ett nytt avtal med Litteraturfrämjandet för en tid av tre år.

I fråga om anslagsberäkningen föreslås en reell anslagsökning med 2 256 000 kr. och därutöver en överföring av 2 865 000 kr. från andra anslag. Det föreslagna anslagsbeloppet uppgår därmed till 25 429 000 kr. varav 16 210 000 kr. hänför sig till posten 1. Utgivningsstöd. Detta innebär en höjning av denna post med 995 000 kr. Huvuddelen av detta belopp, nämligen 700 000 kr., har beräknats för en utgivning av August Strindbergs samlade verk. Enligt vad utskottet inhämtat under hand beräknas vidare till denna utgivning kunna disponeras 200 000 kr. under delposten 1 c Klassiker. Ett preliminärt avtal om utgivningen av Strindbergs verk har träffats med Almqvist & Wiksell Förlag AB.

I motion 1244 föreslås en medelsanvisning av 1 500 000 kr. till utgivning och lagerhållning av klassisk litteratur sammanhållen i serier, ett svenskt klassikerbibliotek. Motionärerna framhåller att det nuvarande klassikerstödet är inriktat på enskilda titlar och att det föregående budgetår endast var 79 titlar som kunde få sådant stöd. I motionen uttalas att det är helt avgörande för ett lands litterära och kulturella liv att den klassiska litteraturen ständigt finns tillgänglig. Med hänsyn härtill kan det nuvarande klassikerstödet inte anses tillräckligt.

Utskottet vill understryka vikten av att klassisk litteratur finns tillgänglig men anser sig med hänsyn till den återhållsamhet i fråga om utgiftsökningar som är nödvändig i dagens läge inte kunna tillstyrka den föreslagna medelsanvisningen.

Kulturrådet har i sin anslagsframställning anfört att litteraturstödet i sin nuvarande form inte är lämpligt för stöd till böcker som produceras vid s. k. författarverkstäder bl. a. därför att gällande stödordning förutsätter större minimiupplaga än vad dessa verkstäder normalt framställer. Rådet föreslår därför att som bidrag till dylika verkstäder anvisas ett särskilt belopp av 300 000 kr. Enligt propositionen bör kulturrådet i första hand pröva möjligheterna att tillgodose detta och vissa andra nya ändamål inom ramarna för det nuvarande utgivningsstödet.

Förslaget om stöd till författarverkstäder har förts fram även i motion 1269. Utskottet får erinra om att frågan om stöd till dylika verkstäder behandlades av utskottet för två år sedan. I betänkandet KrU 1977/78: 22 uttalade utskottet att det från principiella utgångspunkter kan hävdas att ett stöd till författarverkstäder har sitt berättigande som komplement till ett selektivt statligt litteraturstöd. Utskottet nämnde också att några författ-

tarverkstäder fått utrustningsbidrag av kulturrådet. Det nu aktuella yrkandet i motion 1269 anser sig utskottet emellertid med hänsyn till dagens ekonomiska läge inte kunna tillstyrka.

I det för innevarande budgetår anvisade anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn ingår även ett belopp av 250 000 kr. avsett till stöd till produktion av serier för barn och ungdom. Detta belopp föreslås för nästa budgetår överfört till nu förevarande anslag och höjt med 15 000 kr. (anslagspost 10). Erinras kan i detta sammanhang om att kvalitetsproduktion av tecknade serier redan nu kan få stöd ur förevarande anslag, nämligen ur delposterna 1 e Barn- och ungdomslitteratur och 1 f Projektstöd.

I motion 1672 yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning av möjligheten att stödja bra barnserier. Motionären framhåller att serierna har en stark attraktion på barn men att det mesta av serieutbudet är undermåligt. Statligt litteraturstöd kan utgå till produktion av seriealbum. Detta är *ett* sätt att värdera och uppmuntra produktion av s. k. alternativa serier, heter det i motionen. En förändring av seriemarknaden förutsätter emellertid medvetenhet och engagemang från serieläsarna själva.

Enligt vad utskottet inhämtat pågår f. n. inom kulturrådet överväganden om hur man administrativt skall hantera stödet till utgivning av serier för barn och ungdom. Med hänsyn bl. a. härtill anser utskottet inte att riksdagen bör begära den i motion 1672 angivna utredningen. Utskottet avstyrker alltså denna motion. Likaså avstyrker utskottet den i motion 651 föreslagna höjningen med 400 000 kr. av anslagsposten 10 Stöd till produktion av serier för barn och ungdom.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att ingå avtal med Stiftelsen Litteraturfrämjandet om utgivningen av En bok för alla i huvudsak enligt de riktlinjer som förordats i proposition 1979/80: 100,
2. att riksdagen beträffande frågan om en särskild medelsanvisning till utgivning och lagerhållning av klassisk litteratur avslår motion 1979/80: 1244 såvitt nu är i fråga,
3. att riksdagen beträffande frågan om en särskild medelsanvisning till stöd till författarverkstäder avslår motion 1979/80: 1269 yrkande 3 såvitt nu är i fråga,
4. att riksdagen beträffande frågan om en i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökad medelsanvisning till utgivning av serier för barn och ungdom avslår motion 1979/80: 651 såvitt nu är i fråga,
5. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motionerna 1979/80: 651, 1979/80: 1244 och 1979/80: 1269 yrkande 3, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Litteraturstöd* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 25 429 000 kr.,
6. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1672 om en utredning angående möjligheten att stödja bra barnserier.

23. **Bokhandelsstöd.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 28 (s. 110–111) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att förlänga det nu gällande avtalet med AB Seelig & Co med ett år,
2. att riksdagen till *Bokhandelsstöd* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 1 369 000 kr.

24. **Kreditgarantier till förlag och bokhandel.** Regeringen har under punkt B 29 (s. 111–112) föreslagit riksdagen att

1. medge att statsgaranti för lån till nyetablering av förlag m. m. under budgetåret 1980/81 får beviljas intill ett belopp av 2 milj. kr.,
2. medge att statsgaranti för lån till bokhandel under budgetåret 1980/81 får beviljas intill ett belopp av 1 500 000 kr.,
3. till Kreditgarantier till förlag och bokhandel för budgetåret 1980/81 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Motionen

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1979/80: 1269 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar att statsgaranti till bokförlag även får omfatta femåriga avskrivningslån intill ett belopp av 2 milj. kr. särskilt avsett för de mindre förlagen,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till distributionsstöd till bokhandel och bibliotek, knutet till de utgivningsstödda titlarna.

Utskottet

I motion 1269 uttalas att bokbranschen i dag, liksom i slutet av 1960-talet, står inför en allvarlig kris och att marknadssituationen är mörk, särskilt för kvalitetsinriktade mindre förlag. Enligt motionstexten bör därför snarast inrättas en statlig lånefond avsedd att användas för femåriga avskrivningslån till mindre kvalitetsförlag. Yrkande 1 i motionen innebär att riksdagen bör besluta att statsgaranti till bokförlag även får omfatta femåriga avskrivningslån intill ett belopp av 2 milj. kr. särskilt avsett för de mindre förlagen.

Statliga kreditgarantier för lån till bokförlag utgår enligt förordningen (1978: 490) om statligt litteraturstöd. För innevarande budgetår får garantier beviljas intill ett belopp av 2 milj. kr. I den mån en beviljad kreditgaranti behöver infrias bestrids kostnaderna ur det anslag som utskottet nu behandlar.

Stöd till bokhandeln utgår bl. a. i form av femåriga avskrivningslån. Dessa lån är ränte- och amorteringsfria och avskrivs med en femtedel efter varje år som förflutit efter lånets utbetalande. Statens kostnader för dessa lån bestrids ur det anslag som utskottet behandlar under närmast följande punkt i detta betänkande.

Utskottet utgår ifrån att yrkande 1 i motion 1269 trots formuleringen gäller inrättande av en lånefond och inte ett system med statlig garanti för lån som lämnas av annan än staten. Samtidigt konstaterar utskottet att motionärerna inte föreslagit någon medelsanvisning.

Med hänsyn till rådande budgetläge anser sig utskottet inte kunna föreslå riksdagen att tillgodose motionärernas yrkande. Av samma skäl avstyrker utskottet yrkande 2 i motion 1269 som innebär att riksdagen hos regeringen skall begära förslag till ett distributionsstöd till bokhandel och bibliotek.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande förevarande anslag och hemställer

1. att riksdagen medger att statsgaranti för lån till nyetablering av förlag m. m. under budgetåret 1980/81 får beviljas intill ett belopp av 2 milj. kr.,
2. att riksdagen medger att statsgaranti för lån till bokhandel under budgetåret 1980/81 får beviljas intill ett belopp av 1 500 000 kr.,
3. att riksdagen till *Kreditgarantier till förlag och bokhandel* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
4. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1269 yrkandena 1 och 2.

25. **Lån för investeringar i bokhandel.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 30 (s. 112–113) och hemställer

att riksdagen till *Lån för investeringar i bokhandel* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 2 400 000 kr.

26. **Bidrag till folkbibliotek.** Regeringen har under punkt B 31 (s. 113–115) föreslagit riksdagen att till Bidrag till folkbibliotek för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 18 101 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet följande motioner som väckts dels vid riksmötet 1978/79, dels vid det nu pågående riksmötet, nämligen

1978/79: 263 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen begära förslag till en lag om normer för folkbibliotekens verksamhet,
2. att som sin mening ge regeringen till känna att normerna för folkbibliotekens verksamhet skall fastställas och kontinuerligt revideras av härför lämplig central myndighet, förslagsvis kulturrådet,
3. att som sin mening ge regeringen till känna att statsbidrag skall kunna utgå till kommunerna för uppfyllande av dessa normer,

1978/79: 903 av Bengt Silfverstrand m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en övergripande utredning om det svenska biblioteksväsendets framtida utformning,

1978/79: 2301 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen beslutar

a) att hemställa hos regeringen om en utredning om en kulturlagstiftning som garanterar en jämn kulturell standard och förbättrade betingelser för en kraftfull utveckling av kulturlivet i kommunerna,

b) att hos regeringen begära förslag till en lag om normer för folkbibliotekens verksamhet,

c) att normerna för folkbibliotekens verksamhet skall fastställas och kontinuerligt revideras av härför lämplig central myndighet, förslagsvis kulturrådet,

d) att statsbidrag skall kunna utgå till kommunerna för uppfyllande av dessa normer,

1979/80: 859 av Georg Andersson m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

4. att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om bokutlåningen på arbetsplatser.

1979/80: 1266 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen till Bidrag till folkbibliotek beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 689 000 kr. förhöjt belopp avseende Inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk.

1979/80: 1268 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen uttalar sig för en lagstiftning på folkbiblioteksområdet,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer att utredningen om folkbibliotek får tilläggsdirektiv att behandla frågan om bibliotekslag.

1979/80: 1534 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) vari – med hänvisning till vad som anförts i motion 1979/80: 1533 – yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning av och förslag om hur svenska skolor i utlandet skall få tillgång till ett rimligt utbud av svensk barnlitteratur,

1979/80: 1680 av Karl-Eric Norrby m. fl. (c) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande det fortsatta stödet till lokal biblioteksverksamhet.

Utskottet

I propositionen föreslås en höjning av detta anslag med 3 105 000 kr. varav 2 000 000 kr. är en överföring av medel från anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn. Kulturrådet har föreslagit vissa ändringar i nuvarande bidragsformer men dessa förslag har inte förts fram i propositionen. Som skäl härtill hänvisas till att en folkbiblioteksutredning nyligen tillsatts med uppgift att klarlägga folkbibliotekens situation och få formerna för det statliga stödet belysta.

Anslaget är uppdelat på fem poster av vilka den största är anslagsposten 1. Lokal biblioteksverksamhet. Ur denna post, som enligt förslaget i propositionen bör uppgå till 13 010 000 kr., utgår i första hand medel till inköp av bokbussar, till arbetsplatsutlåning och till allmän upprustning.

I motion 859 hävdas att den kulturverksamhet i landet som är folkrörelseanknuten i budgetpropositionen blivit styvmoderligt behandlad i jämförelse med de statliga kulturinstitutionerna. Vad beträffar anslaget till folkbiblioteken vill motionärerna framhålla vikten av att arbetsplatsutlåningen inom ramen för tilldelade medel ökar i omfattning. Detta uttalande bör riksdagen enligt motionen som sin mening ge till känna för regeringen.

Även i motion 1680 yrkas på ett uttalande av riksdagen. Motionärerna framhåller vikten av att arbetet inom kultursektorn inriktas på att främja decentralisering, folkrörelsearbete och strävan efter mångfald. Motionärerna anser att denna inriktning borde ha kunnat markeras tydligare i propositionen och att riksdagen därför bör göra vägledande uttalanden om det forsatta arbetet. Motionärerna finner det angeläget att regeringen noga följer utvecklingen inom biblioteksområdet och att det statliga stödet till bokbussverksamheten kan ge avsedd effekt.

Utskottet vill med anledning av de nu redovisade yrkandena i motionerna 859 och 1680 framhålla betydelsen av de olika ändamål till vilka bidrag utgår ur posten Lokal biblioteksverksamhet. Den nyligen tillsatta biblioteksutredningen kommer att belysa hur de olika bidragskonstruktionerna verkar. Enligt utskottets mening bör det pågående utredningsarbetet emellertid inte hindra justeringar i den nuvarande fördelningen av medel till olika ändamål under nyssnämnda anslagspost. Verksamheten med utlåning på arbetsplatser befinner sig i ett uppbyggnadsskede, vilket motiverar särskild uppmärksamhet. Intresset för inköp av bokbussar har avtagit, vilket möjligen beror på statsbidragets konstruktion. Även detta motiverar särskild uppmärksamhet. Utskottet anser att den uppsökande verksamheten – här exemplifierad med arbetsplatsutlåning och bokbussverksamhet – är så viktig att den också under den tid då utredningen arbetar bör ägnas fortlöpande uppmärksamhet från regeringens och kulturrådets sida. Vad utskottet nu anfört med anledning av motionerna 859 yrkande 4 och 1680 yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Det i motion 1266 framförda yrkandet innebär i förhållande till regeringens förslag en höjning med 689 000 kr. av anslagsposten 2. Inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk. Utskottet anser sig inte böra gå utöver regeringens förslag vare sig beträffande denna anslagspost eller beträffande anslaget i övrigt. Utskottet avstyrker därför motion 1266.

Motiveringen till yrkandet i motion 1534 finns i motion 1533. Det uttalas där att svenska barn i utlandet saknar tillgång till det enklaste utbud av svensk barnlitteratur. En tänkbar åtgärd för att avhjälpa denna brist skulle enligt motionärerna vara att ordna en insamling av överbliven barnlitteratur från förlag och bibliotek. Motionärerna yrkar att riksdagen hos rege-

ringen begär utredning och förslag om hur svenska skolor i utlandet skall få tillgång till ett rimligt utbud av svensk barnlitteratur.

Utskottet får erinra om att det under anslaget finns en mindre anslagspost till biblioteksverksamhet bland svenskar i utlandet och om att kulturrådet anmält att rådet planerar att under innevarande budgetår se över formerna för stödet till denna verksamhet. Utskottet som fäster stor vikt vid kulturell verksamhet bland barn utgår från att kulturrådet i sin översyn speciellt uppmärksammar de svenska barnen i utlandet. Med hänsyn härtill och till det ansvar skolöverstyrelsen har såvitt gäller skolor i utlandet som står under överstyrelsens inseende anser utskottet inte att riksdagen bör begära den i motionen angivna utredningen. Utskottet avstyrker alltså motion 1534.

Med anledning av de motionsvis framförda yrkandena om en bibliotekslagstiftning får utskottet erinra om att denna fråga upprepade gånger behandlats av riksdagen. Tanken på en dylik lagstiftning avvisades i propositionen 1976/77: 100. Därvid uttalades bl. a. att det självfallet är angeläget att man i de olika kommunerna kan erbjuda innevånarna en god biblioteksservice men att ansvaret för detta primärt måste ligga hos kommunerna själva. Samtidigt med att utskottet behandlade propositionen i denna del hade utskottet till behandling ett motionsyrkande om bibliotekslagstiftning. Detta yrkande avstyrktes av utskottet (KrU 1976/77: 35) och avslogs av riksdagen.

Även ett senare motionsvis framfört förslag om en bibliotekslagstiftning har avstyrkts av kulturutskottet (KrU 1977/78: 18). Utskottet erinrade därvid bl. a. om att Kommunförbundet i skriften Kommunerna och kulturen diskuterat frågan om en bibliotekslagstiftning men tagit avstånd från tanken på en dylik. Motionen avslogs av riksdagen.

Ett i motionen 1977/78: 1908 framfört yrkande om bibliotekslagstiftning har avstyrkts av utbildningsutskottet (UbU 1978/79: 12) och avslagits av riksdagen.

I de nu föreliggande motionerna om en bibliotekslagstiftning har motionärerna tänkt sig att en dylik lag skulle innehålla bestämmelser om en viss minimistandard och att dessa bestämmelser i kombination med statsbidrag till kommunerna skulle medföra att folkbiblioteksväsendet i hela landet fördes upp och bibehölls på en tillfredsställande nivå. Tanken har kommenterats av kulturrådet i promemorian Statlig bibliotekspolitik. Rådet har för sin del betecknat frågan om en lagstiftning som sekundär. Det väsentliga är enligt rådets uppfattning att staten kan föra en målmedveten bibliotekspolitik med därtill avpassade statsbidrag. En sådan politik bör, säger rådet, kunna ge utrymme för rimliga och välmotiverade hänsyn till den kommunala självbestämmanderätten och skiftande lokala förutsättningar.

I direktiven till den för någon tid sedan tillsatta biblioteksutredningen har tanken på en bibliotekslagstiftning ånyo avvisats.

Riksdagen har som redan nämnts flera gånger avslagit förslag om inför-

rande av en biblioteksslagstiftning. Vad som anförts i frågan i de nu aktuella motionerna har inte övertygat utskottet om lämpligheten av en dylik lagstiftning. Utskottet avstyrker därför motionerna 1978/79: 263, 1978/79: 2301 yrkandena 2 b, 2 c och 2 d samt 1979/80: 1268.

Det i motion 1978/79: 903 framförda yrkandet om en övergripande utredning om det svenska biblioteksväsendets framtida utformning avstyrks av utskottet med hänsyn till att en folkbiblioteksutredning nyligen tillsatts och påbörjat sitt arbete.

Det i motion 1978/79: 2301 framförda yrkandet om en utredning om en kulturlagstiftning med syfte att garantera en jämn kulturell standard och förbättrade betingelser för en kraftfull utveckling av kulturlivet i kommunerna har inte närmare motiverats. Yrkandet har framförts tidigare, nämligen i motion 1976/77: 965, och då avstyrkts av kulturutskottet och avslagits av riksdagen. Utskottet hänvisade därvid bl. a. till att 1974 års riksdag avvisat tanken att staten genom lagstiftning skulle reglera den kommunala verksamheten inom kulturområdet (KrU 1977/78: 9). Utskottet avstyrker även det nu föreliggande yrkandet om en utredning om en kulturlagstiftning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motionerna 1979/80: 859 yrkande 4 och 1979/80: 1680 yrkande 1 anfört om att den uppsökande verksamheten vid folkbiblioteken bör ägnas fortlöpande uppmärksamhet från regeringens och kulturrådets sida,
2. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 1266 till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 18 101 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1534 om utredning och förslag om hur svenska skolor i utlandet skall få tillgång till ett rimligt utbud av svensk barnlitteratur,
4. att riksdagen avslår motionerna 1978/79: 263, 1978/79: 2301 yrkandena 2 b, 2 c och 2 d samt 1979/80: 1268 om en lagstiftning på folkbiblioteksområdet,
5. att riksdagen avslår motion 1978/79: 903 om en biblioteksutredning,
6. att riksdagen avslår motion 1978/79: 2301 yrkande 2 a om en utredning om en kulturlagstiftning.

27. **Bidrag till regional biblioteksverksamhet m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 32–B 34 (s. 116–121) och hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till regional biblioteksverksamhet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 9 160 000 kr.,
2. att riksdagen till *Talboks- och punktskriftsbiblioteket: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 7 812 000 kr.,
3. att riksdagen till *Talboks- och punktskriftsbiblioteket: Produktionskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 10 114 000 kr.

28. **Bidrag till Svenska språknämnden.** Regeringen har under punkt B 35 (s. 121–122) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Svenska språknämnden för budgetåret 1980/81 anvisa ett förslagsanslag av 908 000 kr.

Motionen

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1979/80: 1261 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att öka anslaget Bidrag till Svenska språknämnden med 15 000 kr. till 923 000 kr. med hänsyn till den ökade arbetsbörda som måste anses komma att åvila nämnden med anledning av den senaste tidens politiska utveckling av det svenska språket.

Utskottet

Vad som anförts i motion 1261 innebär inte något stöd för den i motionen föreslagna anslagshöjningen. Utskottet avstyrker motionen och tillstyrker regeringens förslag.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 1261 till *Bidrag till Svenska språknämnden* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 908 000 kr.

Bildkonst

29. **Statens konstråd m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 36–B 38 (s. 123–126) och hemställer

1. att riksdagen till *Statens konstråd* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 1 417 000 kr.,
2. att riksdagen godkänner vad i proposition 1979/80: 100 anförts angående beställningar av konst som föranleder utgifter under senare budgetår än budgetåret 1980/81,
3. att riksdagen till *Förvärv av konst för statens byggnader m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 16 230 000 kr.,
4. att riksdagen till *Akademien för de fria konsterna* för budgetåret 1980/81 anvisar ett anslag av 1 032 000 kr.

30. **Vissa bidrag till bildkonst.** Regeringen har under punkt B 39 (s. 126–128) föreslagit riksdagen att till Vissa bidrag till bildkonst för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 5 846 000 kr.

Förslaget i propositionen innebär en anslagshöjning med 582 000 kr. varav 225 000 kr. i form av överföring av medel från anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn. Anslaget förutsätts bli uppdelat på sex anslagsposter av vilka två berörs av motionsvis framförda förslag om anslagshöjningar.

Anslagsposten 1 Konstfrämjandet föreslås i propositionen höjd med 398 000 kr. varav 150 000 kr. genom överföring av medel från annat anslag. I motion 859 föreslås en ytterligare höjning med 575 000 kr. varav 160 000 kr. i uppräkning som ökat stöd till folkrörelseanknuten kultur och 415 000 kr. som kompensation för skyldigheten att erlägga mervärdeskatt.

Anslagposten 2 Sveriges konstföreningars riksförbund beräknas i propositionen höjd med 53 000 kr. Den föreslås därutöver i motion 859 höjd med 35 000 kr., i motion 1240 höjd med 250 000 kr. och i motion 1267 höjd med 845 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 513 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar anvisa ett i förhållande till propositionen med 2 153 000 kr. förhöjt belopp till Bidrag till bildkonst – konstnärskooperativ,

1979/80: 859 av Georg Andersson m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

5. att riksdagen beslutar att till Vissa bidrag till bildkonst för budgetåret 1980/81 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 610 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 6 456 000 kr., varvid anslagsposten 1 skall utgå med 4 542 000 kr. samt anslagsposten 2 med 888 000 kr.,

1979/80: 1231 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till utställningsverksamhet,

1979/80: 1240 av Ingrid Diesen m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen till Vissa bidrag till bildkonst för budgetåret 1980/81 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 250 000 kr. förhöjt anslag av 6 096 000 kr.,

1979/80: 1265 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen till Vissa bidrag till bildkonst anslår 16 000 000 kr. utöver regeringens förslag avseende utställningsersättning,

1979/80: 1267 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar om en ytterligare höjning av anslaget till Sveriges konstföreningars riksförbund med 845 000 kr. till sammanlagt 1 698 000 kr.

Utskottet

Enligt propositionen har remissbehandlingen av kulturrådets rapport (1979: 2) Stöd till konstutställningsverksamhet inte hunnit avslutas i sådan tid att de i rapporten framlagda förslagen kunnat beaktas vid beredningen av förevarande budgetproposition. I motionen 1231 uppfattas detta som ett svepskäl. Motionärerna uttalar att vissa delar av kulturrådets förslag bör genomföras utan dröjsmål. Riksdagen bör därför enligt motionen som sin mening ge till känna för regeringen att förslag utan dröjsmål bör läggas fram om stöd till konstutställningsverksamhet i enlighet med vad som anförts i motionen.

Frågan om genomförande av de förslag som kulturrådet lagt fram i rapporten Stöd till konstutställningsverksamhet bör beredas i vanlig ordning i regeringskansliet. Utskottet anser inte att riksdagen bör göra det uttalande som föreslagits i motion 1231. Utskottet avstyrker därför motionen.

Med hänsyn till den återhållsamhet med utgiftsökningar som är ofrånkomlig i dagens läge anser sig utskottet inte kunna tillstyrka det motionsvis framförda förslaget om ökning av den medelsanvisning som är avsedd för Konstfrämjandet. Utskottet avstyrker alltså motion 859 yrkande 5, såvitt nu är i fråga, och tillstyrker den av regeringen föreslagna medelsanvisningen till detta ändamål.

Av samma skäl avstyrker utskottet motionerna 859 yrkande 5, såvitt nu är i fråga, 1240 yrkande 2 och 1267 om ökning av medelsanvisningen till Sveriges konstföreningars riksorganisation. Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande bidrag till detta förbund.

Vad beträffar övriga i propositionen redovisade anslagsposter tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisningar.

Med hänvisning till budgetläget avstyrker utskottet förslaget i motion 513 om anvisande av 2 153 000 kr. till konstnärskooperativ och förslaget i motion 1265 om anvisande av 16 milj. kr. till utställningsersättning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1231 om ett uttalande angående stöd till konstutställningsverksamhet,
2. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Konstfrämjandet avslår motion 1979/80: 859 yrkande 5 såvitt nu är i fråga,
3. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Sveriges konstföreningars riksförbund avslår motionerna 1979/80: 859 yrkande 5, 1979/80: 1240 yrkande 2 och 1979/80: 1267, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,
4. att riksdagen beträffande anvisande utöver vad som föreslagits i propositionen av särskilda medel till konstnärskooperativ avslår motion 1979/80: 513 såvitt nu är i fråga,

5. att riksdagen beträffande anvisande utöver vad som föreslagits i propositionen av särskilda medel till ett genomförande av förslagen i rapporten om stöd till konstutställningsverksamhet avslår motion 1265 såvitt nu är i fråga,
6. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motionerna 1979/80: 513, 1979/80: 859 yrkande 5, 1979/80: 1240 yrkande 2, 1979/80: 1265 och 1979/80: 1267, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Vissa bidrag till bildkonst* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 5 846 000 kr.

Arkiv, kulturminnesvård, museer och utställningar

31. **Riksarkivet: Förvaltningskostnader m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 40–B 47 (s. 129–141) och hemställer

1. att riksdagen till *Riksarkivet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 22 309 000 kr.,
2. att riksdagen till *Riksarkivet: Datamediekontroll m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 312 000 kr.,
3. att riksdagen till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och böcker m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 532 000 kr.,
4. att riksdagen till *Landsarkiven* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 15 808 000 kr.,
5. att riksdagen till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 8 002 000 kr.,
6. att riksdagen till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 1 258 000 kr.,
7. att riksdagen till *Svenskt biografiskt lexikon* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 1 476 000 kr.,
8. att riksdagen till *Arkivet för ljud och bild* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 5 160 000 kr.

32. **Bidrag till vissa arkiv.** Regeringen har under punkt B 48 (s. 141–143) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa arkiv för budgetåret 1980/81 anvisa ett anslag av 1 685 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 1264 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen till

Bidrag till vissa arkiv anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 486 000 kr. förhöjt belopp till Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv,

1979/80: 1674 av Lars Gustafsson (s) och Gunnar Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att för budgetåret 1980/81 till Bidrag till vissa arkiv anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 42 000 kr. förhöjt anslag av 1 727 000 kr., varvid anslagsposten 3 skall utgå med 1 206 000 kr.

Utskottet

Ur detta anslag utgår för närvarande bidrag till Emigrantregistret i Karlstad, Stiftelsen Emigrantinstitutet, Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv, Genealogiska föreningen, Föreningen Värmlandsarkiv och Folkrörelsernas arkivförbund. För nästa budgetår föreslås att medel under anslaget skall beräknas även för Ruotsinsuomalaisten Arkisto (Arkiv för Sverigefinnar och Finlandssvenskar i Sverige). Anslagsmässigt innebär förslaget i propositionen en höjning med 219 000 kr., varav 78 000 kr. till Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv (nu 1 086 000 kr.).

De under denna punkt redovisade båda motionerna innebär båda yrkanden om en ytterligare höjning av anslagsposten Arbetarrörelsens arkiv. I motion 1264 föreslås att bidraget till detta arkiv höjs med ytterligare 486 000 kr. Yrkandet överensstämmer med vad arkivet självt föreslagit i sin anslagsframställning och motiveras med den starkt ökande besökartillströmningen, eftersläpningen i fråga om ordnings- och förteckningsarbeten och inte minst behovet av ökat fältarbete. Den i motion 1674 föreslagna höjningen med 42 000 kr. avser att möjliggöra inrättande av en ny tjänst.

Den återhållsamhet i fråga om utgiftsökningar som är nödvändig i nuvarande budgetläge gör att utskottet avstyrker motionerna 1264 och 1674. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anvisande av 1 685 000 kr.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motionerna 1979/80: 1264 och 1979/80: 1674 till *Bidrag till vissa arkiv* för budgetåret 1980/81 anvisar ett anslag av 1 685 000 kr.

33. **Riksantikvarieämbetet: Förvaltningskostnader.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 49 (s. 143–146) och hemställer

att riksdagen till *Riksantikvarieämbetet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 33 782 000 kr.

34. **Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader.** Regeringen har under punkt B 50 (s. 146–148) föreslagit riksdagen att till Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 5 457 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 646 av Lena Hjelm-Wallén m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om försöksverksamhet med en byggnadshytta i Karmansbo i Skinnskattebergs kommun,

1979/80: 863 av Stina Eliasson m. fl. (c, s) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anhåller om att åtgärder vidtas för att med Jämtlands län som utgångspunkt utarbeta en väl anpassad organisation och lämpliga rutiner för smidig handläggning av det statliga stödet till vård av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i enlighet med byggnadsvårdsutredningens förslag,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att byggnadsvårdsutredningens förslag till vård av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse så snart som möjligt bör tas upp till behandling,

1979/80: 867 av Per-Axel Nilsson (s) och Torsten Gustafsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att åtgärder bör vidtas för att säkerställa bevarandet av de gotländska kyrkorna,

1979/80: 868 av Ivan Svanström (c) och Olle Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen uttalar

1. att förslagen från 1976 års byggnadsvårdsutredning bör genomföras så snart som möjligt,
2. att möjliga förändringar i fråga om användning av AMS-medel för vård och upprustning av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt utredningens förslag bör genomföras,
3. att lagtekniska och andra förändringar enligt byggnadsvårdsutredningens förslag bör förberedas i görligaste mån,

1979/80: 1241 av Ingrid Diesen m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att inrätta en allmän kulturfond ur vilken medel anslås för vård av kulturhistoriskt värdefulla bebyggelser,
2. att riksdagen beslutar att medel ur ovan nämnda fond i första hand anslås för vård av gotländska medeltidskyrkor,
3. att riksdagen uttalar att medel ur Tipstjänsts "öresfond" bör kunna disponeras för kulturella ändamål,

1979/80: 1263 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en plan för vård av historiskt värdefull bebyggelse, innefattande även erforderliga statsfinansiella insatser, på grundval av byggnadsvårdsutredningens förslag,

1979/80: 1270 av Bengt Wiklund (s) och Åke Green (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna behovet av att byggnadsvårdsreformen genomförs budgetåret 1981/82,

1979/80: 1675 av Bertil Hansson (fp) vari yrkas att riksdagen till anordnande av byggnadshytta på Gotland för budgetåret 1980/81 anvisar ett belopp av 2 milj. kr.,

1979/80: 1688 av Hans Wachtmeister (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av ett snabbt genomförande av 1976 års byggnadsvårdsutrednings förslag.

De ovan redovisade motionerna har alla direkt anknytning till de förslag som byggnadsvårdsutredningen lagt fram i sitt betänkande (SOU 1979: 17) Kulturhistorisk bebyggelse – värd att vårda.

Förslag om anvisande av medel föreligger endast i en av motionerna, nämligen motion 1675 i vilken föreslås anvisande av 2 milj. kr. till ett regionalt byggnadskontor, en s. k. byggnadshytta på Gotland. Förslag om en sådan byggnadshytta har lagts fram både av riksdagens revisorer och av byggnadsvårdsutredningen. Avsikten är bl. a. att man i denna hytta skall ta till vara den hantverksskicklighet m. m. som behövs för restaureringsarbeten på Gotlandskyrkorna men som nu är på väg att försvinna.

Tanken på en byggnadshytta på Gotland förs fram även i motion 867. Motionärerna framhåller det kulturhistoriska värdet hos Gotlandskyrkorna, erinrar om tidigare vårdinsatser som bekostats med arbetsmarknadsmedel och betonar betydelsen för vårdarbetet av särskild sakkunskap och särskilt material. I motionen yrkas att riksdagen gör ett uttalande om att åtgärder bör vidtas för att säkerställa bevarandet av de gotländska kyrkorna.

I motion 646 önskas ett riksdagsuttalande till förmån för en försöksverksamhet med en byggnadshytta i Karmansbo i Skinnskattebergs kommun. Verksamheten i denna hytta förutsätts mer än i den föreslagna hyttan på Gotland bli inriktad på utbildning av hantverkare.

Gemensamt för en rad av motionerna är att det i dem med något varierande formuleringar framförs yrkanden om riksdagsuttalanden som syftar till ett snart genomförande av en byggnadsvårdsreform. Detta gäller motionerna 863 yrkande 2, 868 yrkande 1, 1263, 1270 och 1688. En av motionerna, nämligen 1270, preciserar att reformen behöver genomföras budgetåret 1981/82.

I två motioner framförs specialyrkanden som syftar till att förbereda genomförandet av en byggnadsvårdsreform. Sålunda uttalas i motion 863 att det behövs en fungerande organisation och utarbetade rutiner för hur det statliga stödet skall kunna omsättas i praktiken när byggnadsvårdsreformen kommer till stånd. Motionärerna yrkar att riksdagen hos regeringen skall begära åtgärder för utarbetande av en väl anpassad organisation och väl anpassade rutiner, varvid Jämtlands län bör vara utgångspunkt. Yrkande 3 i motion 868 innebär att riksdagen bör uttala att lagtekniska och andra förändringar enligt byggnadsvårdsutredningens förslag bör förberedas i görligaste mån. Enligt samma motion yrkande 2 bör riksdagen göra

ett uttalande av innebörd att möjliga förändringar i fråga om användning av arbetsmarknadsmedel för vård och upprustning av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt utredningens förslag bör genomföras.

Vad slutligen gäller motion 1241 är avsikten att medel ur den i motionen föreslagna kulturfonden skall användas som komplettering till de anslag som anvisas till vård och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Utskottet

I början av förra året avlämnade byggnadsvårdsutredningen sitt betänkande Kulturhistorisk bebyggelse – värd att vårda. Betänkandet har remissbehandlats, men i budgetpropositionen (bilaga 12, s. 12) uttalas att genomförandet av de förslag som utredningen lagt fram kräver så stora statliga insatser att det inte varit möjligt att inrymma dem i budgeten för 1980/81.

Utskottet finner det beklagligt att regeringen sett sig nödsakad att intaga denna ståndpunkt. Utredningen behandlar frågor som utskottet anser mycket betydelsefulla, den står enig bakom sina förslag och har fått stöd av en bred majoritet av remissinstanserna.

Med anknytning till utredningens arbete har en rad motioner väckts som alla präglas av en stark önskan om åtgärder till skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Utskottet får med anledning av dessa motioner anföra följande.

Utskottet är väl medvetet om vilken betydelse verksamheten i en byggnadshytta kan väntas få för bevarandet av hantverkskunnande och materialkunskap, båda lika viktiga för vård och underhåll av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen. Det ansträngda budgetläget gör emellertid att utskottet inte anser sig kunna tillstyrka att medel nu anvisas till inrättande av den föreslagna byggnadshyttan på Gotland. Utskottet avstyrker alltså motion 1675.

Varje åtgärd som på ett meningsfullt sätt kan förbereda genomförandet av en byggnadsvårdsreform är enligt utskottets mening önskvärd. Utskottet anser dock inte att riksdagen hos regeringen bör begära åtgärder för utarbetande av en organisationsmall och lämpliga rutiner. Utskottet avstyrker därför motion 863 yrkande 1.

Vad angår de motionsyrkanden i övrigt som utskottet behandlar under denna punkt i betänkandet – utom motion 1241 till vilken utskottet återkommer – finner utskottet inte anledning att i detalj ta upp varje yrkande för sig. Det väsentliga är nämligen att dessa yrkanden, liksom för övrigt de yrkanden som utskottet redan behandlat, tillsammantagna ger uttryck för en utbredd uppfattning att en på byggnadsvårdsutredningens förslag grundad proposition så snart som möjligt bör förläggas riksdagen. Utskottet delar denna uppfattning och anser det önskvärt att regeringen vidtar sådana förberedande åtgärder som lämpligen kan komma i fråga. Möjligheten

att under en kort övergångstid före en reform använda arbetsmarknadsmedel i ökad omfattning bör prövas. Utskottet anser att riksdagen som sin mening bör ge till känna för regeringen vad utskottet anfört med anledning av motionerna 646, 863 yrkande 2, 867, 868, 1263, 1270 och 1688.

I motion 1241 yrkas dels att riksdagen beslutar inrätta en kulturfond i första hand avsedd att användas för vård av gotländska medeltidskyrkor, dels att riksdagen uttalar att medel ur Tipstjänsts "öresfond" bör kunna disponeras för kulturella ändamål.

Vad först beträffar utnyttjandet av nämnda fondmedel får utskottet erinra om att AB Tipstjänst årligen levererar in betydande belopp till statsverket – år 1979 beräknas beloppet till 540 milj. kr. De medel som ingår i den s. k. öresfonden tillhör den del av tipsmedlen som enligt gällande bestämmelser skall tillfalla tipparna. Utskottet kan inte tillstyrka att riksdagen gör något uttalande om att dessa medel bör kunna disponeras för kulturella ändamål. Utskottet avstyrker därför motion 1241 yrkande 3 och som en följd därav även yrkandena 1 och 2 i samma motion.

Utskottet tillstyrker den av regeringen föreslagna medelsanvisningen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 1675 till *Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 5 457 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80: 863 yrkande 1 om vissa förberedande åtgärder,
3. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motionerna 1979/80: 646, 1979/80: 863 yrkande 2, 1979/80: 867, 1979/80: 868, 1979/80: 1263, 1979/80: 1270 och 1979/80: 1688 anfört angående en kommande byggnadsvårdsreform,
4. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1241 om en kulturfond.

35. **Riksantikvarieämbetet: Uppdragsverksamhet m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 51–B 63 (s. 148–179) och hemställer

1. att riksdagen till *Riksantikvarieämbetet: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 11 784 000 kr.,
2. att riksdagen till *Statens historiska museer: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 13 346 000 kr.,
3. att riksdagen till *Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer: Tekniska institutionen* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

4. att riksdagen till *Statens konstmuseer: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 22 845 000 kr.,
5. att riksdagen till *Statens konstmuseer: Utställningar samt underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 3 480 000 kr.,
6. att riksdagen till *Utställningar av nutida svensk konst i utlandet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 956 000 kr.,
7. att riksdagen godkänner de riktlinjer för en omorganisation av livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet som förordats i proposition 1979/80: 100,
8. att riksdagen till *Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 9 857 000 kr.,
9. att riksdagen till *Naturhistoriska riksmuseet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 22 464 000 kr.,
10. att riksdagen till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 1 100 000 kr.,
11. att riksdagen till *Statens sjöhistoriska museum: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 9 576 000 kr.,
12. att riksdagen till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.,
13. att riksdagen till *Etnografiska museet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 10 314 000 kr.,
14. att riksdagen till *Arkitekturmuseet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 1 013 000 kr.

36. **Bidrag till Nordiska museet.** Regeringen har under punkt B 64 (s. 179–181) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Nordiska museet för budgetåret 1980/81 anvisa ett förslagsanslag av 21 644 000 kr.

Motionen

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1979/80: 1536 av Eva Winther (fp) vari – med hänvisning till vad som anförts i motion 1979/80: 1535 – yrkas att riksdagen beslutar att en permanentning av Nordiska museets beredskapsarbetsplatser i Kiruna och Gällivare skall övervägas i samband med nästa års budgetarbete.

Utskottet

Regeringens förslag till medelsanvisning under detta anslag tillstyrks av utskottet.

De arbetsplatser som åsyftas i motion 1536 har ordnats i samarbete mellan länsarbetsnämnden i Norrbottens län och Nordiska museet. Arbetsuppgifterna består i renskrivning av värdefullt uppteckningsmaterial från museet. Motionären framhåller att anställningsformen innebär en stor otrygghet. Hon anser att arbetsplatserna bör permanentas och att frågan härom bör övervägas i nästa års budgetarbete. Yrkandet i motionen innebär att riksdagen bör fatta ett beslut av denna innebörd.

Enligt vad utskottet inhämtat kan museet inte garantera hur länge det kommer att finnas arbetsuppgifter av ifrågavarande slag. Varken museet eller länsarbetsnämnden anser det lämpligt med en permanentning. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till Nordiska museet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 21 644 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1536.

37. **Bidrag till Tekniska museet.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 65 (s. 181–184) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Tekniska museet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 5 725 000 kr.

38. **Bidrag till Skansen.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 66 (s. 184–187) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Skansen* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 6 547 000 kr.

39. **Bidrag till vissa museer.** Regeringen har under punkt B 67 (s. 187–197) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som i propositionen förordats i vad gäller museijärnvägar,
2. till Bidrag till vissa museer för budgetåret 1980/81 anvisa ett anslag av 8 935 000 kr.

I propositionen redovisas bl. a. det förslag beträffande museijärnvägar som en särskild utredningsman lagt fram i betänkandet (SOU 1979: 18) Museijärnvägar. Föredragande statsrådet uttalar att museijärnvägarna levandegör en viktig del av vårt kulturarv. De åskådliggör inte bara teknikhistorien och den transporttekniska utvecklingen utan ger också en bild av hur människor levde vid tiden för järnvägens tillkomst. De resurser som behövs för verksamheten bör enligt statsrådet liksom hittills huvudsakligen komma från de aktiva föreningsmedlemmarna, biljettintäkter, överskott av varuförsäljning m. m. samt från kommuner och landstingskommu-

ner. Det förutsätts emellertid också att staten skall kunna stödja museijärnvägarna genom ett särskilt projektbidrag till större investeringar. Statsrådet uttalar att det är hans avsikt att under våren 1980 föreslå regeringen att till detta ändamål anvisa 250 000 kr. av medel som står till regeringens disposition. Han berör i samband därmed vissa förutsättningar som bör föreligga för att projektbidrag skall beviljas.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 507 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) och Eva Hjelmström (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar bemyndiga regeringen att inrätta ett statligt affischmuseum,

2. att riksdagen beslutar anvisa ett särskilt anslag på 4 000 000 kr. för detta ändamål på statsbudgeten för 1980/81,

1979/80: 866 av Ing-Marie Hansson (s) och Axel Andersson (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att av föreslagna medel för museijärnvägar bör SJ:s järnvägsmuseum erhålla viss förstärkning,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att en översyn av samordningen mellan SJ och Tekniska museet på det järnvägsmuseala området bör ske på motsvarande sätt som f. n. utreds i vad gäller den civila flygmuseiverksamheten,

1979/80: 1230 av Georg Andersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder på affischkonstens område.

Utskottet

Som framgått av det föregående kan man räkna med att regeringen under våren 1980 kommer att anvisa 250 000 kr. som projektbidrag till större investeringar vid museijärnvägar. För ändamålet kommer att användas medel som står till regeringens förfogande. Utskottet anser inte att riksdagen i detta sammanhang bör göra något uttalande som binder regeringen i fråga om förfogandet över nämnda medel. Utskottet avstyrker därför yrkande 1 i motion 866.

Vad beträffar yrkande 2 i samma motion har de båda parterna, SJ och Tekniska museet, inte såvitt utskottet känner till framfört några önskemål om en översyn av samordningen dem emellan. Utskottet avstyrker motion 866 yrkande 2.

Utskottet har ingen erinran mot vad i propositionen förordats i fråga om musiejärnvägarna och anser därför att riksdagen kan lämna det i propositionen begärda godkännandet.

I motion 507 betonas affischkonstens betydelse. Rätt utformad kan en

affisch förmedla information samt engagera och aktivera människor. Ett affischmuseum med en aktiv och progressiv inriktning skulle enligt motionen vara av värde för affischkonstens utvecklingsmöjligheter. Motionärerna anser att riksdagen bör bemyndiga regeringen att inrätta ett affischmuseum och för detta ändamål anvisa 4 milj. kr.

Utskottet konstaterar att motionärerna inte redovisat något organisatoriskt och ekonomiskt underlag för de beslut som föreslås i motionen. Ej heller har motionärerna angivit att något sådant underlag finns på annat håll. Utskottet avstyrker motionen.

I motion 1230 uttalas att affischkonsten är ett av de bortglömda områdena inom bildkonsten men att den börjat bli alltmer uppmärksammad både utomlands och i Sverige. I Sverige samlas affischer på många olika håll. Pliktexemplar av tryckta affischer levereras till kungl. biblioteket men det finns inte några nämnvärda resurser att systematisera och dokumentera denna samling. Motionären anser det angeläget att åtgärder vidtas så att ett systematiskt insamlande och bevarande av affischer kommer till stånd också i vårt land. Det behövs också ett omfattande arbete för att inventera, katalogisera och dokumentera befintliga samlingar. Motionären anser att regeringen bör vidta åtgärder så att ett dylikt arbete kommer till stånd. I första hand bör det utredas hur detta bör ske. Motionären vill inte utesluta möjligheten av att ett särskilt statligt affischmuseum behöver inrättas.

Utskottet delar motionärens uppfattning om att affischkonsten är av stort intresse och väl förtjänar att uppmärksammas mer än som skett hittills. Det råder tydligen en viss splittring på området, och vad som behövs synes därför i första hand vara ett klarläggande av hur det f. n. ligger till med insamlandet och registreringen av materialet. Utskottet förutsätter att frågan uppmärksammas av de myndigheter till vilkas intresseområde affischkonsten hör. Någon särskild hänvändelse från riksdagen till regeringen i frågan anser utskottet inte behövlig, och utskottet avstyrker därför motion 1230.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande medelsanvisningen under förevarande anslag.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motion 1979/80: 507 yrkande 1,
2. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 507 yrkande 2 till *Bidrag till vissa museer* för budgetåret 1980/81 anvisar ett anslag av 8 935 000 kr.,
3. att riksdagen godkänner vad i proposition 1979/80: 100 förordats i fråga om museijärnvägar,
4. att riksdagen avslår motion 1979/80: 866,
5. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1230.

40. **Bidrag till regionala museer.** Regeringen har under punkt B 68 (s. 197–200) föreslagit riksdagen att till Bidrag till regionala museer för budgetåret 1980/81 anvisa ett förslagsanslag av 20 755 000 kr.

Motionen

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1979/80: 1680 av Karl-Eric Norrby m. fl. (c) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande upprustning av den regionala museiverksamheten.

I motionen framhålls vikten av att arbetet inom kultursektorn inriktas på att främja decentralisering, folkrörelsearbete och strävan efter mångfald. Motionärerna anser att denna inriktning borde ha kunnat markeras tydligare i propositionen och att riksdagen därför bör göra vägledande uttalanden om det fortsatta arbetet. Vad som föreslås i budgetpropositionen innebär enligt motionärerna bl. a. att de regionala museerna reellt sett får en försämrad situation, medan vissa centrala institutioner får ett inte obetydligt resurstillskott. Denna prioritering är olycklig. Nya resurser bör också komma de regionala museerna till godo. Motionärerna anser att riksdagen som sin mening bör ge till känna för regeringen att upprustningen av de regionala museerna bör fortsätta.

Utskottet

Då utskottet våren 1977 behandlade frågan om införande av det nuvarande bidragssystemet för de regionala museerna uttalade utskottet i betänkandet KrU 1976/77: 37 att utskottet liksom kulturrådet fann det önskvärt med en fortsatt utbyggnad av statens stöd till dessa museer. Med anledning av yrkande 2 i motion 1680 vill utskottet framhålla att det för den fortsatta utvecklingen av verksamheten vid de regionala museerna och för deras arbetsplanering är av största betydelse att det statliga stödet i möjligaste mån successivt förstärks och att detta sker på ett planmässigt sätt. Vad utskottet nu anfört med anledning av motionen bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Utskottet tillstyrker den av regeringen föreslagna medelsanvisningen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Bidrag till regionala museer* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 20 755 000 kr.,
2. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motion 1979/80: 1680 yrkande 2 anfört om utvecklingen av det statliga stödet till de regionala museerna.

41. **Riksutställningar.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 69 (s. 200–202) och hemställer

att riksdagen till *Riksutställningar* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 13 459 000 kr.

42. **Inköp av vissa kulturföremål.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 70 (s. 202) och hemställer

att riksdagen till *Inköp av vissa kulturföremål* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 100 000 kr.

Kulturellt utbyte med utlandet

43. **Kulturellt utbyte med utlandet m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna G 1–G 4 (s. 675–681) och hemställer

1. att riksdagen till *Kulturellt utbyte med utlandet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 3 382 000 kr.,
2. att riksdagen till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 10 225 000 kr.,
3. att riksdagen till *Bidrag till internationella kongresser m. m. i Sverige* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 526 000 kr.,
4. att riksdagen till *Bidrag till svenska institut i utlandet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett anslag av 1 604 000 kr.

Nordiskt kulturellt samarbete

44. **Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m.** Regeringen har under punkt G 6 (s. 682–686) föreslagit riksdagen att till Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m. för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 7 897 000 kr.

Motionen

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1979/80: 1673 av Anna Eliasson (c) och Olle Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anvisande av särskilda medel för kulturellt utbyte med Grönland under anslaget Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m.

I motionen erinras om att Sveriges bilaterala kulturutbyte och kultursamarbete med Danmark, Finland och Norge sedan länge har stöd av förhållandevis stora fonder, medan sådana saknas i vad gäller motsvarande kontakter med Island och Färöarna. Motionärerna anser att särskilda medel bör kunna ställas till förfogande för kulturellt utbyte med Grönland under budgetåret 1980/81 och att möjligheter härtill föreligger inom ramen för förevarande anslag.

Utskottet

Med anledning av motion 1673 får utskottet erinra om att utskottet förra året i betänkandet KrU 1978/79: 24 anslöt sig till uppfattningen att det är

angeläget att de kulturella förbindelserna med Grönland får möjlighet att utvecklas såväl bilateralt som inom ramen för det nordiska samarbetet. Vad beträffar anslaget för nästa budgetår anser utskottet att regeringen i förekommande fall bör pröva möjligheten att ställa medel till förfogande för kulturutbyte med Grönland ur den anslagspost under anslaget som står till regeringens fria disposition. Något särskilt uttalande av riksdagen anser utskottet inte erforderligt. Utskottet avstyrker därför motionen.

Utskottet tillstyrker den i propositionen föreslagna medelsanvisningen under detta anslag.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 7 897 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1673.

Stockholm den 25 mars 1980

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Karl-Eric Norrby (c), Tore Nilsson (m), Åke Green (s), Kerstin Anér (fp), Tyra Johansson (s), Ingrid Diesen (m), Lars-Ingvar Sörenson (s), Olle Eriksson (c), Hans Alsén (s), Lars Ahlmark (m), Catarina Rönnung (s), Anna Eliasson (c), Kerstin Andersson i Kumla (s) och Jörgen Ullenhag (fp).

Reservationer

1. Utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin (punkt 2, mom. 2)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Utskottet har, främst" och på s. 6 slutar "inom barnkulturområdet" bort ha följande lydelse:

I motion 860 ges talrika exempel på den kommersiella kulturindustrins utbredning och dominans inom olika områden. Omfattande satsningar görs av företag – ofta stora och med multinationell inriktning – vilkas enda syfte är att göra betydande vinster genom att sprida konstnärligt undermåliga produkter. Dessa kännetecknas dessutom ofta av våld i olika former. Motionärerna pekar bl. a. på utvecklingen inom videogramområdet och

företagskoncentrationen på serieområdet. Även på litteratursidan i övrigt är läget oroande. Mindre förlag upphör eller begränsar sin kvalitetsutgivning, samtidigt som utbudet av undermålig massmarknadslitteratur ökar. Den privata kulturindustrins utbredning och vårt beroende av starka multinationella intressen finns dokumenterade på en rad områden som musik, bilder, spel, leksaker och veckotidningar. Som exempel kan nämnas den amerikanska filmens massiva marknadsdominans.

Kulturrådet har i sin anslagsframställning för budgetåret 1980/81 dels begärt en anslagsförstärkning med 300 000 kr. för att göra en översikt av det kulturkommersiella området, dels tagit upp frågan om behovet av att genom en särskilt tillkallad utredning överväga sådana åtgärder som går utöver det kulturpolitiska fältet. I budgetpropositionen har föredragande statsrådet inte ens kommenterat rådets anslagsframställning i dessa delar. Utskottet finner detta bristande intresse beklagligt och förvånande inte minst mot den bakgrunden att man på andra håll i samhället alltmer diskuterar behovet av att få ett ordentligt grepp om den kommersiella kulturindustrins utbredning och verkningar.

Liksom motionärerna finner utskottet att den dominans som den kommersiella kulturindustrin utvecklat är oroande. Utskottet delar motionärernas uppfattning att detta förhållande i sig utgör motiv för en parlamentarisk utredning. Som motionärerna anför finns även andra skäl som med styrka talar för en bred granskning av kulturindustrin, främst risken att yttrandefriheten hotas genom ett massivt likriktat kulturutbud.

Utskottet anser att samhället måste vidta omfattande och snara åtgärder för att söka frigöra kulturlivet från den starka kommersiella påverkan som det nu är utsatt för. Det hittillsvarande utredningsarbetet beträffande kommersialismen på kulturområdet har inte gett någon samlad bild av vare sig kultur- eller fritidsindustrins ekonomiska ställning, utbredning och sammankoppling med multinationella intressen. Med anledning härav finner utskottet det angeläget att en parlamentarisk utredning tillkallas med uppdrag att kartlägga den kommersiella kulturindustrin och föreslå åtgärder för att bekämpa kommersialismens negativa verkningar i enlighet med vad som anförts i motion 860. Vid bifall till utskottets förslag blir motion 512 om kommersialism inom barnkulturområdet tillgodosedd.

De utredningsresurser som kan frigöras inom kulturrådet vid tillkallandet av en parlamentarisk utredning med ovannämnda uppdrag bör enligt utskottets mening i första hand utnyttjas för projektet Kultur i arbetslivet.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av motion 1979/80: 512 och med bifall till motion 1979/80: 860 som sin mening ger regeringen till känna vad som i sistnämnda motion anförts om tillkallande av en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin,

2. Ökning av medelsanvisningen till kulturprogram inom föreningslivet (punkt 3)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet har vid sin genomgång av kulturavsnittet i budgetpropositionen med beklagande konstaterat att förslagen till kulturpolitiska insatser är av betydligt mindre omfattning än under de senaste åren. Speciellt markant är minskningen i förhållande till perioden 1974/75–1976/77. Det är tyvärr också så att förslagen – och detsamma har f. ö. gällt under de tre senaste åren – i ett viktigt avseende innebär att de kulturpolitiska satsningarna ges en annan inriktning än tidigare. Utskottet syftar på fördelningen av resurser mellan den institutionaliserade kulturverksamheten å ena sidan och den viktiga kulturella verksamhet som bedrivs av organisationer och folkrörelser å andra sidan. Denna utveckling rimmar enligt utskottets mening illa med riksdagens kulturpolitiska beslut från 1974. I flertalet fall räknas anslagen till folkrörelseaktiviteter endast upp med 6–7 %. Med hänsyn till kostnadsutvecklingen innebär detta att penningvärdeförsämringen inte blir kompenserad. Regeringens restriktiva hållning gentemot folkrörelserna accentueras också av att bidraget till fritids- och kulturaktiviteter i kommunerna avvecklats.

Mot den angivna bakgrunden, som kraftigt framhållits i motion 859, finner utskottet det nödvändigt att riksdagen – trots den återhållsamhet med utgiftsökningar som är ofrånkomlig i dagens läge – höjer några av de i budgetpropositionen föreslagna anslagsbeloppen. Folkrörelsernas möjligheter att utveckla den lokala kulturverksamheten kommer därmed att kunna tas till vara bättre, vilket utskottet finner synnerligen angeläget.

Utskottet tillstyrker det i motion 859 (yrkande 1) framförda förslaget om en höjning av förevarande anslag med 490 000 kr. Detta belopp bör tillföras anslagsposten Kulturprogram inom föreningslivet, som därmed kommer att uppgå till 19 393 000 kr. Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av proposition 1979/80: 100 och med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 1 till *Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett anslag av 21 687 000 kr.

3. Ökning av medelsanvisningen till vissa olika ändamål under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer (punkt 4, mom. 1, 2, 3, 4 och 5)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Posten 2" och på s. 11 slutar "motsvarande ändamål" bort ha följande lydelse:

Utskottet har under föregående punkt i betänkandet redogjort för de motiv som anförts i motion 859 för en i förhållande till regeringens förslag ökad satsning på den folkrörelseanknutna kulturverksamheten. I enlighet med förslagen i motionen föreslår utskottet en ökad medelsanvisning under denna anslagspunkt.

Posten 2 Experiment- och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet föreslås i propositionen utgå med oförändrat belopp. Någon motivering för förslaget att inte ens beräkna medel för att täcka penningvärdeförsämringen lämnar inte föredragande statsrådet. I enlighet med vad som yrkas i motion 859 föreslår utskottet att anslagsposten 2 räknas upp med 285 000 kr.

Under anslagsposten 3, som avser centrumbildningar på olika konstnärliga områden, föreslås i propositionen en höjning med 159 000 kr. I motion 859 konstateras att detta endast motsvarar 6 % av nuvarande medelsanvisning, vilket inte medger täckning för löne- och prisförändringar. Utskottet ansluter sig till motionärernas uppfattning och tillstyrker att anslagsposten räknas upp med 130 000 kr. utöver regeringens förslag. Vid riksdagens bifall härtill tillgodoses i någon mån även motion 869, i vilken yrkas en höjning med 2 milj. kr.

För att kompensera kostnadsutvecklingen bör anslagsposten 4, från vilken utgår medel till folkparkerna, höjas med 130 000 kr. mer än vad som föreslagits i propositionen. Av samma skäl föreslår utskottet att anslagsposten 5 till Folkets husföreningarnas riksorganisation räknas upp med 40 000 kr. utöver propositionens förslag. Detta innebär att utskottet tillstyrker motion 859 såvitt den avser ytterligare höjningar av de båda anslagsposterna.

I motion 282 om insatser för barnens miljö m. m. har föreslagits ett bidrag till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet. I motion 859 yrkas att 4 milj. kr. anvisas för detta ändamål under nu förevarande anslag. Utskottet delar uppfattningen att det är väsentligt att genom konkreta åtgärder följa upp det beslut riksdagen fattade våren 1979 om insatser på barnkulturområdet. I första hand bör en ökad satsning nästa budgetår ske genom att barn- och ungdomsorganisationerna får bättre möjligheter att planera och intensifiera sin verksamhet. Av angivna skäl tillstyrker utskottet motion 859 i nu förevarande del.

Utskottets ställningstaganden till yrkande 2 i motion 859 innebär att reservationsanslaget till kulturverksamhet inom organisationer föreslås öka med 4 585 000 kr. utöver regeringens förslag.

dels utskottets hemställan under 1, 2, 3, 4 och 5 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till experiment och utvecklingsarbete med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 2, såvitt

nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 285 000 kr.,

2. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till centrumbildningarna med anledning av motion 1979/80: 869 yrkande 2 och med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 2, båda motionerna såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 130 000 kr.,
3. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Folkparkernas centralorganisation med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 2, såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 130 000 kr.,
4. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Folkets husföreningarnas riksorganisation med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 2, såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 40 000 kr.,
5. att riksdagen beträffande frågan om anvisande under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer av en ny anslagspost till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 2, såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 4 000 000 kr.,

4. Ökning av den samlade medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer (punkt 4, mom. 8)

Under förutsättning av bifall helt eller delvis till reservation 3.

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att utskottet under 8 bort hemställa att riksdagen, i den mån den bifaller yrkandena i reservation 3, till *Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer* för budgetåret 1980/81 anvisar det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ökning som föranleds av riksdagens beslut med anledning av reservation 3.

5. Ökning av medelsanvisningen till regionala skådebanor (punkt 15, mom. 1)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar "Vad beträffar" och slutar "motion 649" bort ha följande lydelse:

De reformer på det kulturpolitiska området som genomförts sedan mitten av 1970-talet har tyvärr endast i mycket begränsad utsträckning bidragit till att avskaffa de orättvisor som råder på kulturområdet. Emellertid växer sig den insikten nu allt starkare att det behövs särskilda åtgärder om man skall kunna engagera och aktivera de eftersatta grupper som det talas om i de kulturpolitiska målformuleringarna.

Teater- och musikområdet är ett av de områden där den kulturella ojämlikheten varit mest utpräglad. På detta område bedriver Skådebanan ett värdefullt uppsökande arbete med klar inriktning på eftersatta grupper. Riksdagen beslöt 1978 om ett nytt bidragssystem för Skådebanan, men tyvärr har denna reform inte fullföljts. Verksamheten hämmas därför allvarligt av brist på resurser. Inte minst angeläget känns behovet av resurser för etablering i nya regioner. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet den i motion 649 föreslagna anslagshöjningen med 275 000 kr.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av proposition 1979/80: 100 och med bifall till motion 1979/80: 649 till *Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* för budgetåret 1980/81 anvisar ett förslagsanslag av 146 330 000 kr.,

6. Ökning av medelsanvisningen till Stiftelsen Riksskådebanan (punkt 18, mom. 1)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) hänvisar till den principiella uppfattning som kommit till uttryck i reservation 2 och uttalar att

dels den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar "Den anslagshöjning" och slutar "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Genom Skådebanans insatser får många människor kontakt med olika grenar av kulturlivet. Den medverkar därigenom till att förverkliga det kulturpolitiska målet att nå eftersatta grupper. Mot den bakgrunden är det enligt utskottets uppfattning ett minimikrav att kompensation för kostnadsökningar tillerkänns Skådebanans verksamhet. Den anslagshöjning med 40 000 kr. som föreslås i yrkande 3 i motion 859 gäller anslagsposten 1. Stiftelsen Riksskådebanan. Den uppräkning av denna post med ungefär 6 % som föreslås i propositionen är helt otillräcklig som kompensation för penningvärdesförsämringen. Utskottet tillstyrker yrkandet i motionen.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Stiftelsen Riksskådebanan med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 3, såvitt nu är i fråga, beslutar att till detta ändamål skall anvisas 40 000 kr.,

7. Ökning av den samlade medelsanvisningen under anslaget Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet (punkt 18, mom. 4)

Under förutsättning av bifall till reservation 6.

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av proposition 1979/80: 100, med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 3 och med avslag på motionerna 1979/80: 655 yrkande 2 och 1979/80: 1889, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 7 872 000 kr.,

8. Begränsning av bl. a. underhållningsvåldet på videogramområdet (punkt 20, mom. 9)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar "En överenskommelse" och på s. 32 slutar "videogramutredningens arbete" bort ha följande lydelse:

De negativa utvecklingstendenser inom videogramområdet som beskrivs i motion 1232 och som påtalats även i andra sammanhang är enligt utskottets uppfattning så oroväckande att man från samhällets sida bör agera med största möjliga skyndsamhet. Om det skall finnas möjligheter att påverka utvecklingen, vilken går mycket snabbt, vid det tillfälle videogramutredningen förväntas lägga fram sina förslag fordras därför redan omgående vissa åtgärder. I första hand gäller det att motverka ett utbud av underhållningsvåld.

Utskottet anser det väl värt att pröva motionärernas förslag att regeringen genom förhandlingar med berörda branschintressen skall söka få till stånd en överenskommelse som syftar till att förhindra saluförande av videogram som innehåller ett sådant underhållningsvåld eller eljest stötande innehåll att om det varit fråga om en biograffilm de inte hade godkänts vid förhandsgranskningen. I enlighet med motionärernas förslag bör regeringen – om vägen via en överenskommelse inte visar sig framkomlig – pröva andra åtgärder som bedöms verkningsfulla. Med det anförda tillstyrker utskottet yrkande 1 i motion 1232.

dels utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. att riksdagen bifaller motion 1979/80: 1232 yrkande 1.

9. Stöd till konstutställningsverksamhet (punkt 30, mom. 1)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar "Frågan om" och slutar "därför motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att kulturrådets förslag om stöd till konstutställningsverksamhet bör genomföras utan dröjsmål i de delar som förslaget gäller föreningsarrangerade offentliga utställningar, konstnärskooperativ, Konstfrämjandet, kulturprogram inom föreningslivet samt bidrag till centrumbildningar och Sveriges konstföreningars riksförbund. Det är fråga om en reform som är synnerligen angelägen för bild- och formområdet och där verkande kulturarbetare. Utskottet anser att riksdagen som sin mening bör ge till känna för regeringen att förslag utan dröjsmål bör läggas fram om stöd till konstutställningsverksamhet i enlighet med vad som anförts i motion 1231.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motion 1979/80: 1231 anfört om stöd till konstutställningsverksamhet,

10. Ökning av medelsanvisningen till Konstfrämjandet (punkt 30, mom. 2)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) hänvisar till den principiella uppfattning som kommit till uttryck i reservation 2 och uttalar att

dels den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar "Med hänsyn" och slutar "detta ändamål" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion 859 framförda uppfattningen att det även i ett budgetläge som kännetecknas av hård ekonomisk åtstramning är nödvändigt att kulturlivet får möjlighet att utvecklas. Konstfrämjandets arbete är av stor betydelse för konstlivet i dess helhet och för bildkonstnärernas existensmöjligheter. Utskottet anser att bidraget till Konstfrämjandet med hänsyn till kostnadsutvecklingen bör höjas med 160 000 kr. Därutöver anser utskottet att organisationen bör få en viss kompensation för den skyldighet den har att erlägga mervärdeskatt. Motsvarande skyldighet gäller inte för den privata konsthandeln eller vid konstauktioner. För detta ändamål föreslår utskottet en höjning av bidraget till Konstfrämjandet med 415 000 kr. Sammanlagt tillstyrker utskottet det i motionen framförda yrkandet om en ökning med 575 000 kr. av den för Konstfrämjandet avsedda medelsanvisningen.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Konstfrämjandet med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 5, såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 575 000 kr.,

11. Ökning av medelsanvisningen till Sveriges konstföreningars riksförbund (punkt 30, mom. 3)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) hänvisar till den principiella uppfattning som kommit till uttryck i reservation 2 och uttalar att

dels den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar "Av samma" och slutar "detta förbund" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte acceptera att den nödvändiga ekonomiska åtstramningen skall drabba de folkrörelseanknutna anslagen hårdare än övriga kulturanslag. Utskottet tillstyrker därför det i motion 859 framförda yrkandet att den för Sveriges konstföreningars riksförbund avsedda medelsanvisningen ökas med 35 000 kr. i förhållande till vad som föreslagits i propositionen.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Sveriges konstföreningars riksförbund med anledning av motionerna 1979/80: 1240 yrkande 2 och 1979/80: 1267 och med bifall till motion 1979/80: 859 yrkande 5, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att till detta ändamål skall anvisas 35 000 kr.,

12. Ökning av den samlade medelsanvisningen under anslaget Vissa bidrag till bildkonst (punkt 30, mom. 6).

Under förutsättning av bifall till reservationerna 10 och 11 eller någon av dem.

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att utskottet under 6 bort hemställa att riksdagen, i den mån den bifaller reservationerna 10 och 11, till *Vissa bidrag till bildkonst* för budgetåret 1980/81 anvisar det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ökning som föranleds av riksdagens beslut med anledning av dessa reservationer.

13. Ökning av medelsanvisningen till Arbetarrörelsens arkiv (punkt 32)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 46 som börjar "Den återhållsamhet" och slutar "1 685 000 kr." bort ha följande lydelse:

I fråga om den föreslagna nya tjänsten framhålls i motionen att det framför allt är för fältarbetet ute i organisationerna som denna tjänst behövs. Detta fältarbete består främst av rådgivning i arkivvård. Denna rådgivning gör att arkivet får in ett bättre material från organisationerna, vilket på sikt spar arbete i arkivet.

Utskottet delar den uppfattning som kommit till uttryck i motion 1674 och tillstyrker därför motionärernas förslag om en anslagshöjning med 42 000 kr. I övrigt har utskottet ingen invändning mot förslaget i propositionen. Vid bifall till vad utskottet sålunda förordat blir motion 1264 i viss mån tillgodosedd.

dels utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av proposition 1979/80: 100 och motion 1979/80: 1264 samt med bifall till motion 1979/80: 1674 till *Bidrag till vissa arkiv* för budgetåret 1980/81 anvisar ett anslag av 1 727 000 kr.

Särskilda yttranden

1. Rikskonserters fonogramutgivning (punkt 12, mom. 3)

Tore Nilsson (m), Kerstin Anér (fp), Ingrid Diesen (m), Lars Ahlmark (m) och Jörgen Ullenhag (fp) anför:

Rikskonserters fonogramutgivning är av statsmakten avsedd att gälla sådan svensk musik som inte annars blir inspelad på skiva eller – som det står i riktlinjerna för Rikskonserters verksamhet – "sådana svenska verk och svenska solister och ensembler som bör vara tillgängliga på fonogram, men som ej är tillfredsställande företrädda genom andra producenter". Rikskonserter ger emellertid i verkligheten ut ett stort antal skivor med artister som är väl representerade på andra bolags skivor och lätt skulle kunna ges ut där. Mer än hälften av de moderna tonsättare som är utgivna av Rikskonserter finns utgivna på andra märken i Sverige. Dessa statligt subventionerade skivor konkurrerar alltså, inte med det stora kommersiella utbudet men med små, kulturellt aktiva, ambitiösa grammofonföretag. Det är inte givet att de bidrag Rikskonserter genom åren fått för att ge ut skivor inte skulle ha gett både större och bättre utdelning i kvalitetsmusik om de spritts till fria, icke-statliga skivproducenter med kulturella ambitioner. Vi vill dock inte nu föregripa behandlingen av fonogramutredningens förslag men förutsätter att denna kommer att belysa hur Rikskonserter använder den förmånsställning den har tilldelats av statsmakten.

2. Den fortsatta utbyggnaden av de regionala teatrarna (punkt 15)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anför:

Riksdagens beslut om nytt bidragssystem för teaterinstitutioner innebar att staten tog på sig ett stort ansvar för att stimulera tillkomsten och utvecklingen av nya regionteatrar. Detta beslut måste fullföljas. En länsteater som i samverkan med länets befolkning skapar sin egen teaterkultur och som samarbetar med länets teateramatörer är ett viktigt medel att öka yttrandefriheten och utveckla kulturlivet inom området.

Genom uppvaktningar inför och i skrivelse till kulturutskottet har framhållits betydelsen av att de regionala teaterinstitutionerna ges personella förutsättningar att leva upp till sina åtaganden utifrån konstnärliga ambitioner.

Vi anser att i den fortsatta utbyggnaden av de regionala teatrarna bör i första hand en acceptabel miniminivå hos de redan befintliga teatrarna tillgodoses. De större teaterinstitutionerna måste då förutsättas fortsätta sitt utvecklingsarbete inom nuvarande ramar. Planeringsarbetet för inrättandet av nya regionteatrar ligger nu långt framme i flera län. Vi vill betona vikten av att detta arbete kan förverkligas.

3. Bidrag till författarverkstäder (punkt 22, mom. 3)

Åke Green, Lars-Ingvar Sörenson och Hans Alsén (alla s) anför:

Författarverkstäder finns på ett antal orter i vårt land. De utgör ett värdefullt inslag i gränsområdet mellan amatörinriktad litterär observans och professionellt författarskap. Genom att verkstäderna drivs i alla led av medlemmarna själva, dvs. omfattar såväl den intellektuella/kreativa produktionen som den manuella framställningen och reproduktionen av böckerna inklusive förlagsverksamheten och distributionen till läsarna/konsumenterna erhåller de medverkande insikter som eljest inte utan vidare låter sig vinnas.

Genom verkstädernas existens öppnas också en möjlighet till utgivning av en sökande och experimentell litteratur utan de krav professionalismen medför och som heller inte garanteras inom ramen för en marknadsinriktad förlagsverksamhet. Därmed förtjänar författarverkstäderna också samhällets stöd och uppskattning.

4. Bidrag till Sveriges konstföreningars riksförbund (punkt 30, mom. 3)

Tore Nilsson, Ingrid Diesen och Lars Ahlmark (alla m) anför:

Sveriges konstföreningars riksförbund bedriver en mycket värdefull utställnings- och informationsverksamhet. Tusentals frivilliga krafter över hela landet medverkar härvid. I en motion vid årets riksmöte har vi föreslagit en uppräkning av anslaget till riksförbundet med 250 000 kr. för att förbundet så småningom skall komma i paritet med Konstfrämjandet.

För att möjliggöra denna höjning utan att därmed öka det samlade behovet av anslagsmedel har vi under annan rubrik i budgetpropositionen yrkat motsvarande avdrag. Utskottet har emellertid avstyrkt detta yrkande varför en höjning av anslaget till Sveriges konstföreningars riksförbund tyvärr måste anstå.

Bilaga

Sammanställning av motionärernas/huvudmotionärernas namn och resp. motionsnr

Namn	*Motion nr*
Andersson, Axel (s)	866
Andersson, Georg (s)	859, 860, 1230, 1231, 1232
André, Gunilla (c)	1236
Björk, Gunnar, i Gävle (c)	1672
Diesen, Ingrid (m)	1239, 1240, 1241
Eliasson, Anna (c)	1673
Eliasson, Stina (c, s)	863
Eriksson, Olle (c)	868, 1673
Flodström, Karin (s)	864
Green, Åke (s)	1270
Gustafsson, Lars (s)	1674
Gustafsson, Torsten (c)	867
Hagberg, Helge (s)	865
Hansson, Bertil (fp)	1675
Hansson, Ing-Marie (s)	866
Hellström, Mats (s)	1256
Hermansson, Carl-Henrik (vpk)	1244
Hjelmström, Eva (vpk)	505, 507, 651, 1244
Hjelm-Wallén, Lena (s)	646
Johnsson, Ella (c)	1236
Nilsson, Gunnar (s)	649, 1674
Nilsson, Per-Axel (s)	867
Norrby, Karl-Eric (c)	1680
Olsson, Gunnar (s)	1254
Palme, Olof (s)	506
Petersson, Hans, i Hallstahammar (vpk)	507, 651
Sigurdsen, Gertrud (s)	1256
Silfverstrand, Bengt (s)	1978/79: 903
Sundberg, Ingrid (m)	1534
Svanström, Ivan (c)	868
Svensson, Sten (m, c,fp)	1686
Tillander, Ulla (c)	1260
Wachtmeister, Hans (m)	1688
Werner, Lars (vpk)	508, 512, 513, 655, 869, 870, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1889, 1978/79: 263, 2301
Wiklund, Bengt (s)	1270
Winther, Eva (fp)	1536

Översikt över motionernas behandling

Motionsyrkande nr		Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
		utskottets yttrande s.	utskottets hemställan s.	reservation nr	särskilt yttrande nr
1978/79:					
263		40–41	41		
903		41	41		
2301 yrk.	2	40–41	41		
1979/80:					
505		30	33		
506 yrk.	3	14, 15; 28–29	15; 32		
507		53–54	54		
508		11	12		
512		5–6	7	1	
513		44	44, 45		
646		49–50	50		
649		21	21	5	
651		35	35		
655 yrk.	1	22	22		
	2	22; 23	22; 24		
	3	23	24		
	4	19	19		
859 yrk.	1	8	8	2	
	2	11	12	3, 4	
	3	23	24	6, 7	
	4	39	41		
	5	44	44, 45	10, 11, 12	
860		4–6	7	1	
863		49–50	50		
864		17–18	18		
865		6–7	7		
866		53	54		
867		49–50	50		
868		49–50	50		
869 yrk.	1	22	22		
	2	11	12	3, 4	
870		16	16–17		
1230		54	54		
1231		44	44	9	
1232 yrk.	1	31–32	33	8	
	2	31	33		
1236		29–30	32		
1239 yrk.	1	2	3		
	2	2–3	3		
1240 yrk.	1	7	7		
	2	44	44, 45	11,12	4
1241		50	50		
1244		34	35		
1254		20–21	21		
1256		3	3		
1260		29–30	33		
1261		42	42		
1262 yrk.	1	27–28	32		
	2	28	32		
	3	28	32		
	4	13	15		
	5	11	12		
1263		49–50	50		
1264		46	46	13	
1265		44	45		

Motionsyrkande nr	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan s.	reservation nr	särskilt yttrande nr
1266	39	41		
1267	44	44, 45	11, 12	
1268	40–41	41		
1269 yrk. 1	36–37	37		
2	37	37		
3	34–35	35		3
1270	49–50	50		
1534	39–40	41		
1536	52	52		
1672	35	35		
1673	56–57	57		
1674	46	46	13	
1675	49	50		
1680 yrk. 1	39	41		
2	55	55		
3	6–7	7		
1686	19	19		1
1688	49–50	50		
1889	23–24	24		

Innehåll s.

Allmänna kulturändamål

Statens kulturråd:
Förvaltningskostnader ... 1
Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet ... 4
Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m. ... 7
Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer ... 9
Bidrag till särskilda kulturella ändamål ... 12
Bidrag till samisk kultur ... 12
Bidrag till konstnärer m. m. ... 13
Inkomstgarantier för konstnärer ... 15
Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. ... 15

Teater, dans och musik

Bidrag till Svenska riksteatern ... 17
Bidrag till Operan och Dramatiska teatern ... 18
Rikskonsertverksamhet ... 18
Regionmusiken ... 19
Regionmusiken: Inköp av musikinstrument ... 19
Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner 19
Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper ... 21
Musikaliska akademien ... 22
Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet ... 22

Film

Statens biografbyrå ... 24
Filmstöd ... 24

Dagspress och tidskrifter

Stöd till kulturtidskrifter ... 33

Litteratur och folkbibliotek

Litteraturstöd ... 33
Bokhandelsstöd ... 36
Kreditgarantier till förlag och bokhandel ... 36
Lån för investeringar i bokhandel ... 37
Bidrag till folkbibliotek ... 37
Bidrag till regional biblioteksverksamhet ... 41
Talboks- och punktskriftsbiblioteket:
Förvaltningskostnader ... 42
Produktionskostnader ... 42
Bidrag till Svenska språknämnden ... 42

Bildkonst

Statens konstråd ... 42
Förvärv av konst för statens byggnader m. m. ... 42
Akademien för de fria konsterna ... 42
Vissa bidrag till bildkonst ... 43

Arkiv, kulturminnesvård, museer och utställningar

Riksarkivet:
Förvaltningskostnader ... 45
Datamediekontroll m. m. ... 45
Inköp av arkivalier och böcker m. m. ... 45
Landsarkiven ... 45
Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv:
Förvaltningskostnader ... 45
Insamlingsverksamhet m. m. ... 45
Svenskt biografiskt lexikon ... 45
Arkivet för ljud och bild ... 45
Bidrag till vissa arkiv ... 45
Riksantikvarieämbetet:
Förvaltningskostnader ... 46
Vård och underhåll av fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader ... 46
Uppdragsverksamhet ... 50
Statens historiska museer: Förvaltningskostnader ... 50
Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer: Tekniska institutionen ... 50
Statens konstmuseer:
Förvaltningskostnader ... 51
Utställningar samt underhåll och ökande av samlingarna m. m. ... 51
Utställningar av nutida svensk konst i utlandet ... 51
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet ... 51
Naturhistoriska riksmuseet:
Förvaltningskostnader ... 51
Materiel m. m. ... 51
Statens sjöhistoriska museum:
Förvaltningskostnader ... 51
Underhåll och ökande av samlingarna ... 51
Etnografiska museet ... 51
Arkitekturmuseet ... 51
Bidrag till Nordiska museet ... 51
Bidrag till Tekniska museet ... 52
Bidrag till Skansen ... 52
Bidrag till vissa museer ... 52
Bidrag till regionala museer ... 54
Riksutställningar ... 55
Inköp av vissa kulturföremål ... 56

Kulturellt utbyte med utlandet

Kulturellt utbyte med utlandet ... 56
Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m. ... 56
Bidrag till internationella kongresser m. m. i Sverige ... 56
Bidrag till svenska institut i utlandet ... 56

Nordiskt kulturellt samarbete

Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m. ... 56

Reservationer ... 57

Särskilda yttranden ... 66

Bilaga ... 69